

ABONAMENTUL

un an . 28 Cor.
 jum. . 14
 o lună . 2.40

marul de zi pentru Ro-
 ma și străinătate pe
 an 40 franci.

telefon pentru oraș și
 comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA :
 Strada Deák Ferenc Nr. 20.
 INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.
 Mulțămite publice și Loc
 deschis costă fiecare șir
 20 filerl.
 Manuscripte nu să înapo-
 iază

Sufragiul universal.

Pe la începutul secolului trecut spunea împăratul Francisc I despre alcătuirea statului de nefirească și complicată, care era imperiul său: „*Mein Reich ist wie ein armstichiges Haus.*” Și avea drept să-și caracterizeze astfel împărăția, când forțele popoarelor felurite, din care se compunea, stăteau încătușate de teribilul sistem al lui Metternich, care amăgea, că va reuși să pună zăgaz cuturii puternic de viață constituțională și să aperse popoarele imperiului habsburgic de această contagiune, considerată de reprezentanții absolutismului ca un *mejdios morbus democraticus*.

Mar tocmai acest *morbus democraticus* să însemneze mai târziu însănătoșire și progresul monarhiei habsburgice, lăunțuind energiile încătușate, alimen- tând sentimentul de alipire al tuturor po- poarelor către dinastie și dând puternic ul în dezvoltarea vieții publice, pe toate terenele.

Firește, că toate acestea au fost cu pu- tărea numai după ce popoarele monarhiei au trecut peste crizele înfricoșate din anii 1848-9, cari au înmormântat pe veci în- depeșimea și după ce tânărul monarh, când tronul înaintașilor săi, își fixase ca principiu de cărmuire: *egala îndreptățire a tuturor popoarelor de sub sceptrul hab- burgic*.

Ceice au împiedecat mai mult realiza- rea acestei făgăduințe împărătești, au fost maghiarii, cari au reușit a se vîrî

în apropierea tronului și a zădărnici prin influența lor nefastă înfăptuirea egalei în- dreptățiri pentru popoarele, cari au tânjit și tânjesec în partea de dincoace de Laita a monarhiei. Deși luptele naționale întē- țite s'au desfășurat și se vor mai desfășura încă și în țările Austriei, popoarele de acolo s'au bucurat însă totdeauna de mai multă libertate, decât cele din Ungaria, fiindu-le dată posibilitatea de a se des- volta liber și fiindu-le recunoscută existen- ța națională deosebită, pe care legea de naționalități a Ungariei o contestează, în cuprinsul acestei țări, tuturor popoarelor, cari nu pot și nu vor să mărturisească pe Arpad ori pe Atila ca întemeietor al lor.

În amurgul vieții și stăpânirii sale a mai făcut actualul monarh popoarelor din Austria un dar însemnat introducând a- colo sufragiul universal și lărgind, prin a- ceasta, în mod atât de binefăcător alvia vieții de stat.

Nu era decât necesar și firesc, ca darul făcut popoarelor sale din partea de vest a imperiului, să-l extindă monarhul și asu- pra popoarelor din partea de est, dincoace de Laita.

Dorința lui s'a întâlnit în punctul ace- sta cu dorința popoarelor de sub Coroana St. Ștefan. Dar în calea realizării acestor dorințe și postulate juste s'au icuit stân- cile caribdice ale trufiei și încăpăținării nemeșesti, care consideră țara ca o pradă pentru sine, iar popoarele ei ar dori să le țină în robie și neștiință perpetuă.

E ușor de înțeles, că sufragiul univer- sal e necesar nu numai ca o garanță pu- ternică a libertății politice, ci și ca un in-

strument de educație a masselor populare, ca un mijloc de trezire a poporului întreg la conștiința drepturilor și datorințelor sale cetățenești. Obiecțiunea, că poporul n'ar fi încă destul de matur pentru exerci- tarea acestor drepturi și că înainte de a i-se acorda sufragiul universal, trebuie să treacă un timp mai îndelungat de pregătire și luminare, însemnează o sofistărie din cele mai condamnabile și un cerc vițios ridicol. Dacă e matur de ajuns pentru pur- tarea sarcinilor, din an în an tot mai grele, trebuie să aibă și puțința de a-și e- xercita drepturile, ce i-se cuvin în cadrele vieții de stat. Căci altfel, în ordinea mo- rală a lucrurilor, orice datorință impusă cuiva fără echivalentul de drept corăspun- zător — precum și orice drept fără contra balansa de datorință — însemnează o in- moralitate! Și viața unui stat, dacă se în- temeiază pe astfel de jigniri ale ordinii morale, e în continuă primejdie și amenin- țată de crize neîntrerupte, cum vedem, că este de fapt viața statului nostru, care până acum a acordat unora dintre cetățe- nii săi celor „de clasa I” numai drepturi fă- ră datorințe, iar pe cei desmoșteniți, pe cei „de clasa II-a” i-a încărcat numai cu po- vara datorințelor fără drepturi.

În ce privește pregătirea poporului pentru a se face vrednic de sufragiul uni- versal, e sigur că actualele cărmuiri oligar- hice, cari prefac orice alegere într'o strașnică bătălie, într'un adevărat *bellum omnium contra omnes*, dacă ar fi după gândul lor, timpul acesta de pregătire l-ar întinde până în vecie, și poporul ar rămâ- nea tot neluminat, cetățenii ar rămânea

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA”

Prinkipo.

De Gh. D. Mugur.

Hoinar ca o pasăre. M'au adus aici doi pes- catori din Asia, într'o felucă turcească. Un vânt miresme sufla în pânzele de lumină ale luntrii albastru-ului albastru și străveziu ca o cupă de aur. I-am trecut într'o legănare ușoară, ca pe ariile unei pasări.

E o zi caldă.

Copii desculți, bucheti, pescuitori de măr- țare și de bacșișuri, levantini și oameni din țara magăruși în căpestre de mărgelă și tră- restie cu coperișuri de palanchine, as- trând în portul acestei insule de album, sosirea turcilor din Galata.

Area, goelanzii, vilele cochete, grădinile, pi- nile de mare, măslinii noduroși, ciprii și ruinele Kamarai par'că sunt pietate de Hildebrandt. Trinse într'o ramă scumpă, ai vrea să le duci în țară.

Un cer de acvarelă se deschide ca o umbrelă astră peste această insulă de poezie, unde prin- de din Blaquerne și Hebdomen își petreceau surghiunul, pe vremea tragediilor cesariene. Loc de liniște și de meditare, în care Ana grena seria versuri safice, insulă bucolică răsă- rită par'că din cărțile lui Virgil, pământ singu- lar, în care sufletul se armonizează cu natura, strălucește ca cerul și mai ușor decât aripa bo- rii care scutură foile rozelor de pe arcade, se

înaltă adiind ca un cântec de ciocârlie, în lumina artei.

Luntrea cu care am venit, tremură în spuma caldă a țărului. Pescarii obosiți se odihnesc la soare pe lespelele de granit ale portului. Lângă ei, o fată săracă cârpește niște mreje pescărești.

* *

La Kamarai în umbra unei rămășițe de zid. O liniște adâncă ca aceea din sufletul unui pust- nic. Marea pare o grădină albastră pe care înflo- resc pânzele albe ale luntrilor pescărești. O cupă uriașă de lumină, varsă apele cerului peste acest buchet de verdeată prins la sânul mării.

Amiaza e caldă. Fluturii ca niște flori scânteie- toare de brocart, tremură în aer. Nici un om în preajma zidurilor.

Străvechia mănăstire a împăratului Iustin e ca un decor în ruină dintr'o dramă romantică. Jerbii de roze sălbătice și tufe armonioase de ma- stic atârnă pe zidurile chinoviei, în care împără- teasa Irena surghiunită de fiul ei, țesea aici fi- rele umeltirei împotriva tiranului copil, pe care și mai tirana mamă isbuti să-l omoare, luându- i de pe umeri purpura cesariană și punând-o pe ai săi. Și fata cea frumoasă a lui Constantin Porfi- rogenitul și nepoata Irenei și Bryena cea învă- țată și atâtea Comnene din lumca basmelor bizan- tine, au lăcrămat aici, tânjind după purpura îm- părâtească a Bizanțului.

Le văd par'că, în umbra porticului, unele țe- sând vre-o cingătoare ca în Odissea, altele mân- găind strunele melodioase ale unui psalterion, iar Bryena cea învățată scriind versuri în cari

amesteca marea, lumina, rîndunelele cerului, cu fastul și poezia desfrului din lumea aceea.

Lacrămile lor îți picură în inimă.

Ceva din sufletul aceluia trecut depărtat se lasă peste ruine, pătrunde în gânduri, adie pe mare, se înaltă ca un fum de jertfă sub cupola bizan- tină a cerului și o carte întreagă își întoarce foile de lumină în misterioasa tăcere a sufletului. E tragedia bizantină dela Belizarie până la ul- timul Paleolog.

* *

În târgul insulei. Mai mult o piață de flori ca în vechile orașe italiene. Prinkipo e insula florilor. O grădină de trandafiri. Albi ca o vir- gină, galbeni ca cerul de seară, roșii ca o purpura, aprinși ca sângele, înflăcărați ca o inimă. În co- șuri, în vase de lut, în cenacuri turcești, în jerbii ori în buchete, împodobesc piața rustică a târgului cu colori cari ar înnebuni pe un pictor.

Un popor de trandafiri. Răsădiți aici din straturile cine știe cărui legendar Efrasyab, se împletește în arcade, atârnă pe ziduri, zâmbesc din balcoane, serpușe în arabescuri pe coloanele porticelor, îmbracă un kiosk, visează în potire regești, se scutură în părul unei fete, luminează pe morminte, sângeră ca o rană pe pieptul unei femei, strălucesc de bucurie la fereastra unui sărac, îmbălzămează un cămin de dragoste, se vestejesc pe covoarele unei cadăne, umple de mi- ster o pagină din „Hours of idleness” ale întrista- tului cântăreț bizantin și mângăie sufletul unui poet.

Flori, numai flori!

Pământul n'are ce arăta mai frumos!

tot fără deprinderea de a *cugeta și voi prin ei înșiși*. Acordați poporului drepturi și se va lumina cât mai curând, spre a se ști folosi de ele, spre binele său!

Dar nu numai spre binele său, ci și spre binele statului. Căci negreșit viața de stat va putea să profite mai mult dintr-o reprezentanță ieșită cu ajutorul votului universal din toate păturile societății și exprimând în mod fidel voința țării și a popoarelor, decât din cele alcătuite până acum în mod forțat și nelegiuit, cu ajutorul baionetelor și prin cele mai înfiorătoare acte de brutalitate din partea administrației, care se face luntre puncte ca să scoată din urmă numai oameni de ai guvernului. Aceștia firește că nu pot fi considerați ca reprezentanții poporului; prima lor datorie este recunoștința către puterea, care i-a ales și introdus în incinta parlamentului. Pentru popor ei nu dau nici o garanță, că vor face să iasă la iveală și să învingă voința lui suverană. Iar în lăuntrul parlamentului, acestor deputați aleși de administrație la ordinul guvernului, le lipsește independența deplină, care este prima condiție a oricărei autorități morale. Astfel principiul cardinal al vieții constituționale: suveranitatea poporului devine, în realitate, o mare și sfruntată ficțiune!...

Pe când sufragiul universal ar da țării adevărați reprezentanți ai poporului și ai voinții obștești, cari să nu aibă îndatoriri decât către popor și către țară, mandatar cari să nu atârne decât de singurii lor alegători, controlori cari să fie superiori miniștrilor, oameni capabili de inițiative și acțiuni folositoare, când cere trebuința, ca și de rezistență neînduplecată contra măsurilor, cari nu ținesc la promovarea binelui de obște și la apărarea intereselor poporului.

Asemenea reprezentanți nu vor sprijini decât guvernele, cari respectează deplin și exprimă fidel voința poporului și a țării, guverne, cari se îngrijesc de educația cetățenilor, luminându-i asupra drepturilor

constituționale și îndemnându-i a exercita cu înțelepciune aceste drepturi spre folosul lor și spre binele țării.

Cumpănind deci avantajele, ce prezintă sufragiul universal față de scăderile, nedreptatea și imperfecțiunea actualului sistem electoral din Ungaria, vom înțelege adevărul cuvintelor rostite de arhiducele Francisc Ferdinand, moștenitorul tronului habsburgic, că chiar dacă ar fi fost de prisos votul universal în Austria, în Ungaria, dimpotrivă el trebuie necondiționat introdus („Es ist möglich, dass das allgemeine Wahlrecht in Österreich überflüssig war: — in Ungarn dagegen muss es unbedingt geschaffen werden”).

Impotriva obstrucției. Guvernul se îngrijește ca peste tot locul unde are aderenți să producă manifestații împotriva obstrucției, care se vede că îl strimtoarează cu succes. Mai multe orașe și congregații comitatense s'au pronunțat până acum și se anunță și altele cari vreau să condamne tactica opoziției. La Oradea-mare opoziția va face și ea obstrucție împotriva propunerii ce o va prezenta prefectul, de a se vota încredere guvernului prin o adresă în care să se ceară votarea reformelor militare.

Politica justhiștilor. „Neues Wiener Tagblatt” de ieri aduce un articol de informație asupra intențiilor partidului justhist. Ziarul vienez susține că justhiștii nu fac obstrucție fiindcă nu s'ar simți aplecați să voteze reformele militare, ci fiindcă ei vor să trîntească guvernul actual, ca pe urmă să formeze ei guvern cu Lukács în frunte. În privința aceasta, zice „N. W. T.”, Justh a și avut tratative cu cabinetul A. Sale Francisc Ferdinand. Justh a desmintit însă prin o telegramă afirmațiunile ziarului vienez.

Din Cameră. Ședința de azi a avut un orator la reformele militare, pe deputatul sas Schuller, care a primit reformele.

Înainte de acest discurs au avut loc obișnuitele votări nominale. Pentru variație, s'a înscenat și o mică furtună. Opoziția a observat anume că unii dintre deputații guvernamentali votează și pentru tovarăși cari nu sunt de față. A fost sgomot mare, țipete, protestări.

La sfârșitul ședinței s'au desvoltat mai multe interpelări.

În mijlocul vostru neprețuite daruri cerești, inima omului se umple de iubire și de nobilele sentimente ale artei. Nimeni ca voi nu știe să mângâie și să împace mai bine sufletul omenirii întregi.

Christos va semănat în eternele și divinele lui parabole.

*
*
*

În plimbare. În Orient drumurile pe locuri înalte se fac cu măgăruși. Călare pe o asină ca un patriarh musulman am plecat de dimineață. O priveghietoare își sfășie pieptul în boschetul unei vile. Imi cântă de plecare. Grădinarii turci trec la târg cu zarzavaturi și cu flori. Șiruri de catări se țin după ei. Ferestrele vilelor sunt deschise. În grădini, fântâni melodioase, picură lumină. Marea se întrevește printre crengi, licărind ca o piatră albastră de inel.

Un adevărat drum din Gülüstan.

Vile kioskuri, fântâni, statui de piatră, arcade, boschete de lămâi, pietre scumpe într'aripate, cer și mare, toată unui peisagiu aieve e în farmecul acestei insule de acvarelă.

S'aude o tambură bască.

Asina saltă în trap mărunț, tremurânduși mărgelile de pe căpăstru. În sunetul argintiu al clopoțelilor blândul animal, coboară în târg în veselie dimineții de primăvară.

Aici e inima satului. Un sat patriarhal din Orient.

Piața e plină de legume și de flori. Robii te-vanșinilor se gălcevesc cu pacinicii grădinari ai insulei. Greci, Armeni, Curzi puternici, zarafi turci, copii săraci, milogi, trecători arabi, turci

bătrîni, imani se întâlnesc la olaltă într'un fermecător tablou de piață orientală.

În jurul albei Siamii, porumbeii zboară neliniștiți ca un stol de suflete rătăcite. Soarele e vesel. Cerul pâlpea ca o uriașă flacără albastră.

Un pâlce de capre la marginea satului trece drumul și coboară la păscut cu cimpoiul păstorului, pe livadea din jurul cimitirului latin. Asina se strecoară printre ele și urcă încet la deal pe drumul de cremene al insulei. Pe povârnișul ei crește în libertate pini mărunți și tufe de parfumuri.

O insulă balzamică ca vechiul vin de Safet. Căldura crudă a soarelui de miazăzi, înfierbântă aerul.

Coasta de sub drum e mai mult deschisă și lunecă spre mare cu crame vii, adăpostite sub umbrelele ciprilor.

Puține priveliști în lume se pot asemăna cu cele ce se văd de aici, din șerpuitorul drum de piatră ce încinge insula ca o baeră albă. Sub bordul somberiei ochii se umple de vis. Văd un spațiu imens de colorii; Strălucirea unei lumi aieve. La picioarele mele, sub coasta aspră a povârnișului cu umbrele de ciprii și livezi balzamice, poezia scheley-ană a mării, goelanzii, pânzele corăbiilor grecești, apoi pământul de verdeată al lunei vechi, satele panoramice ale țărmlui, Maltepé cel plin de amintirea visului uriaș al sultanului euceritor și alburii Kartal, munții de cărbune ai Bitiniei, Olimpul cel înalt, nedeslușita zare a Troadei și departe în închipuire, fundul întunecat al Asiei, cu lumea ei de mistere și legende milenare.

Asina e obosită. Felahul care o mână din urmă

Două Glasuri.

„Românul” și „Tribuna”.

Broșura de tristă celebritate a dlui Alexandru-Vaida-Voievod e desgropată de-acolo unde se cufundase fulgerată în mânia adevărului și duhul ei înăcrît patimă tresare la o nouă viață în nădeștele coloane ale „Românului”. La românească ascultă azi iarăși țipetele răgușite și-i privește cu înfiorare scânteile sinistre, asemănătoare cu flăcările comorilor uitate și părăsite, cari ispitesc mințile primitive și superstițioase.

Suntem încredințați că toate elementele de valoare românească în viața noastră publică sunt deplin edificate asupra rostului acestei exhumări, suntem convinși că toate caracterele cinstite vor cercă iarăși un adânc desgust la acest spectacol scandalos și suntem siguri că eforturile desnădăjduite ale ciocnilor, însemna pentru toate mințile clare ca tocul final în desfășurarea „Țiganiadei” naționale pe care ne-au jucat'o autoriza-

Dar deși tăria profetică a glasului lui Goga și deși avântul din ce în ce mai puternic al acestui ziar au izbutit să spulbere norii de praf ce au stârnit în preajma noastră o ceată de tătari și de cațaoni sub comanda Hanului Goldiș, ne permit totuși, — de dragul incommensurabil contrast dintre atitudinea noastră celor cari au intronat ticăloșia în conștiințele lor, — să mai încercăm odată în mânărea, cea mai bizară cu putință, glasului nostru cu cel inspirat de Intuiciunea Sa Scaraotchi al politicii noastre de d. Goldiș.

Să încercăm deci:

„Românul” (în primul său articol de azi intitulat „Duplicitatea „Tribunei”): Cunoștințele încercate ale politicii ziarului „Tribuna”

și șterge spuma de sub hamuri cu haina de el. Un popor generos cu animalele. Măgărușii cu osebite sunt în neprețuită cinste la mustul pentru că Profetul s'a suit la cer, călare pe asin — legendarul Borak — însoțit numai de aripa ocrotitoare a îngerului Gabriel. Cătrățul insulei, o las slobodă. Blândul animal să-l loc să pască, rupe frunzele lăstarilor, apoi urcă la deal în sunetul argintiu al clopoțelilor. Dogara soarelui parguește insula. Fluere de picături umple pădurea de un farmec arcadian. Nu e cine cântă, mierlele din crîng, ori sufletul ține.

Străbat o pădure de idilă...

Suind mereu poteca pietroasă a muntelui balsam de terebentă, ajungem în vârful insulei.

Suntem într'o poiană verde, deschisă în fața spre largul Helespontului într'o ripă prăpăstioasă plină de cuiburile pasărilor de mare.

În mijlocul poenei e mănăstirea grecească sfântului Gheorghe. La ușa vechiului arhond doi măgăruși cu tarhatul în spinare, un mic cânele gâfâind la scara pragului, o sclavă cu ciorul pe umeri și cialmauă roșie a unui negtor ismaelit, amintesc vestita epopee a lui Brandt „Samarineanul milos”. E o scenă vie, tentică, pătrunsă de acea lumină evanghelică care marele mistic al Olandei a purtat-o în fletul său, în atmosfera de neliniște religioasă a vremii de atunci.

Înăuntru biserica e veselă, plină de soare și de cer.

Rîndunelele sfinte zboară sub cupola altarului săvârșind în taină liturgia mistică a tăcerii.

au constatat în repetite rânduri, mai de curând și mai demult, că adevărații inspiratori ai acelei organizații „independente” sunt maestrii celei mai îndrăznețe și celei mai condamnabile duplicități. Politica intransigentă — în vorbe — este pentru dânsii numai mijlocul de-a înșela judecata mulțimei. În fond, faimoasele „puncte de orientare” ale dlui Eugen Brote pentru o politică oportunistă încântă și astăzi pe smerenia sa călugărul Roman Ciorogariu, duhul tainic al „Tribunei”. Altminteri nu s’ar putea explica nici tristenia statornică a precuciosului călugăr cu varul contelui Tisza „conliteratorul” Vasile Mangra, nici campania „Tribunei” în contra comitetului și partidului național.

Noi: Politica noastră plutește în cele mai clare unde ale aspirațiilor noastre naționale, căci inspiratorii ei sunt conștiințele alese ale neamului: scriitorii, acești eroinici cu predestinațiune ai regenerării noastre naționale. Ei sunt inspiratorii acestei politici, ai curentului propovăduit de „Tribuna” — și ei se recrutează din generația cea mai idealistă și în același timp cea mai cultă și mai naționalistă a întregului pământ românesc. Iar cei cari patronază prin vrâsta lor mai înaintată propaganda vestitorilor unei nouă vieți naționale și-au creiat cel mai frumos titlu de mândrie, căci întovărășindu-se cu sfințele progresiste, s’au știut ridica la înălțimea vremilor nouă. Intrebăm, nu e o criminală temeritate a afirma, că propaganda valorilor celor mai selecte ale unei generații întregi, e menită să înșele judecata mulțimii? Ce avem noi cu „punctele de orientare” ale dlui Eugen Brote, care tocmai de ploaia săgeților noastre s’a prăvălit în prăpastia necinstei naționale? Și nu e oare culmea absurdului să-i înșinui părintelui Ciorogariu relații prietenești cu Mangra și cu Brote, când părintele Ciorogariu, nici chiar după campania fără seamăn de urâtă și de neomenoasă care s’a deslănțuit asupra-i și care l’a măhnit cum n’a mai fost măhnit om în viața noastră publică, nici chiar — repetăm — după formidabila campanie de exterminare ce a îndurat din partea dușmanilor lui pripășiți supt aripa comitetului.

O divine pasări! Va veni o vreme — și nu e mult până atunci — când sufletul vostru tăcut va înlocui graiul preoților noștri, pe cari lumea nu-i mai ascultă, pentru că numai voi sunteți curate și numai voi păstrați în sufletul vostru dulcea nevinovăție a cerului. Destul au grăit celor drepti și buni, limbele otrăvite ale fărarnicilor. Divina evanghelie a celui ce a visat între pasări și flori, voi o veți propovădi de acum înainte, voi ce tăceți, voi ce purtați în sufletul vostru eterna, dumnezeiască tăcere.

Afară e o lumină de rai.

Brizele mării adie în suflet.

Oblănit, mă odihnește pe iarbă în dulcea prietenie a florilor. Maslinul sfânt își cerne crengile peste mine. O porumbiță albă, s’a lăsat din sbor și se uită tîntă în ochii mei.

Doamne câtă bunătate, ce iubire și tăcere ai pus în toate ale tale! Pentru ce nu știu să te iubim?!

O lume curată de visuri în cari se amestecă iarba, florile, pasările, cerul... se țese în tăcerea de biserică a sufletului. Simt în mine viața patriarhală a celor de demult.

Marea ca un lac de poezie își despletește undele în soare. O ploaie de miresme se cerne din ramuri. Cerul zămbește. Din vale suie dulce un cântec de fluer. O selavă frumoasă ca samarineana din parabolă, scoate apă din eisternă și cum pade asina iarba de alături și cerul se umple de rîndunele, îmi pare că trăiesc o pagină din Biblie.

n’are decât cuvinte de cea mai categorică înfierare la adresa jalnicilor irozi ai guvernului? Credem hotărât că foarte, dar foarte puțini bărbați dela frontul politicii noastre ar putea să dea această frumoasă dovadă a tăriei de caracter, mai ales dacă n’ar fi, cum nu e nici părintele Ciorogariu „duhul tainic” ori netainic al „Tribunei”. D. Goldiș, fără îndoială, n’ar putea să o dea. D-sa, care a slujit totdeauna interesului veros; d-sa, care are la dozar acte de servilism în fața contelui Apponyi; d-sa care i-a arătat semne de-o dragoste efusivă lui Burdea la o desbatere dela tribunalul aradan; d-sa, care și-a rostit în cameră faimosul discurs despre „alcoolism” într-o vreme când datoria i-ar fi poruncit să se expuie pentru mari și actuale dureri românești, când deci, deși „satul ardea” el a preferit „să se pieptine” spre gaudiumul contelui Apponyi; d-sa, care a fost dovedit în recente hărțuiri ce a înscenat, un caracter pervers și mincinos, care s’a degajat de păcatele sale politice atârându-le în cărca altora; d-sa, care are o conștiință atât de elastică încât poate să suporte înfruntările unui neam întreg fără să roșească — d-sa nu se va putea avânta niciodată la înălțimea morală a părintelui Ciorogariu. Să nu ne mirăm deci că d-sa repetă la infinit împotriva noastră acuzația, că am fi pornit o campanie în contra comitetului și a partidului național și că am avea drept țintă distrugerea autorității comitetului și nimicirea partidului nostru. Toți cei ce vor putea să se ferească din calea pănginișurilor otrăvite ale dlui Goldiș vor ști să facă distincția elementară între credințele noastre și direcția dlui Goldiș. Toți cei înzestrați cu o judecată răspicată și c’un suflet conștient românesc, vor zice că nu noi urmărim aceste ținte nefaste, ci tocmai propaganda temerară a dlui Goldiș, căci d-sa dacă ar reuși în cele din urmă să amutească pe vestitorii cei mai conștienți ai unor vremi de înălțare a neamului nostru, dacă va izbuti să caște tot mai mult abizul fatal între rândul de oameni cari se duc și între rândul de oameni cari vin în numele viitorului va sfărâma de bună seamă tocmai legăturile cele mai vitale ale adevăratei solidarități naționale, care-și găsește expresia într-o continuă înprospătare și refacere a armelor de luptă, așa după cum o cer exigențele progresului.

Dar să lăsăm să-și urmeze povestea glasul intraripat al organului autorizat:

„Românul” (continuând): Dar însăși organizația internă, însăși ființa „Tribunei” e clădită pe *duplicitate*. Patronii acestui ziar, când vorbesc opiniei publice, declară că „Tribuna” și casa ei sunt „avere națională”. Ar urma de aci, că numai comitetul și partidul național, organele autorizate ale vieții noastre publice, pot dispune de această „avere națională”. De fapt însă, după legele comerciale, „Tribuna” nu este nici decât o „instituție națională”, ci o simplă „societate în comandită”, — întreprindere particulară a unor domni cari nu vor să aibă nici un fel de răspundere față de organele conducătoare ale partidului național. Această confuzie intenționată, pe care o fac oamenii „Tribunei” între interesele lor particulare și interesele naționale, caracterizează perfect duplicitatea lor. În gândul patronilor „Tribunei”, casa lor, tipografia lor, ziarul lor, nevoile și aspirațiile lor înseamnă mai mult decât partidul național și necesitățile politice ale neamului nostru. De aci seamatoria cu „averea națională” care nu-i decât averea dlui Onu, Ciorogariu, Bocu și a celorlalți tovarăși de întreprin-

deri. Printre aceștia era — la locul de onoare — și vicarul Vasile Mangra. Până astăzi nu se știe precis, dacă dânsul nu se va fi socotind — după legea comercială și după prietenia cu părintele Ciorogariu — tot părtaș la proprietatea „Tribunei”. În ori ce caz, politica acestui ziar pentru compromiterea comitetului și desbinarea partidului poate satisface deplin atât pe vicarul Mangra, cât și pe bunul său protector, contele Tisza. Broșura dlui Dr. Al. Vaida-Voevod, pe care d. I. L. Caragiale a numit-o foarte nimerit „o lovitură de măciucă” pe capul oamenilor cu două fețe ai „Tribunei”, a dat dovezile complete ale politicei antinaționale ce s’a făcut și se mai face în coloanele ziarului „șteților”. Pe față „Tribuna” n’a îndrăznit să aprobe și să propage politica lui Mangra. Dacă ar fi procedat astfel, n’ar mai exista astăzi. Ar fi distrus-o chiar atunci indignarea opiniei noastre publice, de care „Tribuna” se teme ca ori și care ziar comercial. Dimpotrivă, patronii „Tribunei” au dat voie poetului Goga să condamne cu asprimea cuvenită politica trădătoare a vicarului Mangra și rolul desguștător al domnilor Brote și Slavici. În acest chip popularitatea „Tribunei” a fost pusă la adăpost pentru o vreme. În schimb, Machiavelul „Tribunei” prea cuviosul părinte Ciorogariu, a dat drumul în coloanele „Tribunei” tuturor dușmanilor comitetului și partidului național. Dacă vicarul Mangra nu putea fi apărat pe față, trebuia combătuți și discreditați cel puțin adversarii lui, membrii comitetului. Rezultatul, dacă odioasa campanie a „Tribunei” ar fi reușit, avea să fie același: triumful anarhiei în partidul național și distrugerea organizației noastre politice. După această ispravă putea veni și potopul politicei guvernamentale românești, care ne-ar fi dăruit cu toate bunătățile făgăduite de contele Tisza. Duplicitatea „Tribunei” s’a văzut și în timpul crizei provocate de răsvrătirea dlui Birăuțiu și a „Luptei” în contra comitetului național. Atunci „Tribuna” pretindea „Luptei” — foarte corect — să se supună autorității comitetului. Când însă „Tribuna” însăși s’a ridicat în contra comitetului și partidului național, ea n’a mai vroit să audă de necesitatea disciplinei, de autoritatea comitetului, pentru cari pledase în contra „Luptei” răsvrătite, deși „Lupta” nu se făcuse nici pe departe așa de vinovată ca „Tribuna” față de interesele solidarității naționale. Pe timpul tratativelor dlui Ion Mihu, aceeași duplicitate se putea observa în coloanele „Tribunei”. Pe de o parte, patronii ziarului apărau pe d. Ion Mihu, față de comitetul național, acuzând pe membrii comitetului, că n’au dat întregul lor concurs dlui Mihu, ba chiar au zădărnicit tratative și au spulberat speranțele de „pace”. De altă parte, aceiași oameni combăteau ideile moderate ale dlui Mihu, bănuiau pe membrii comitetului că ar vroi pacea cu guvernul și se lăudau că „Tribuna” reprezintă „aripa stângă” și „politica intransigentă” a partidului național! Dar toate lucrurile au un sfârșit în lumea asta. Trebuia să i-se înfunde odată și „Tribunei” cu duplicitatea sa. Campania anarhică a pretențiilor „șteților” în contra comitetului și partidului național, în contra claselor noastre conducătoare, în contra principiului autorității, fără de care nu poate exista nici un fel de societate, — această campanie de tristă amintire a deschis ochii tuturor oamenilor cu dreaptă judecată asupra marelui primejdii ce ne venea din partea organului cu două fețe, care-și scăpase printre rînduri mărurisirica că poate veni o vreme când „ideea națională” va trebui apărută în contra partidului național! „Tribuna”, condamnată de comitetul național și de fruntașii partidului, în unanimitate, a fost descoperită definitiv. Astăzi știe toată lumea ce rost are acest organ suspect, pe care-l editează o „societate în comandită”, o întreprindere negustorească, a câtorva particulari. D. N. Onu nu mai poate acoperi cu autoritatea dsale „Tribuna”, pentru că dânsul și-a compromis definitiv această autoritate, solidarizându-se cu răsvrătiti și retrăgându-se din comitetul național. Părintele Ciorogariu, care s’a ferit întotdeauna de-a fi membru în comitetul național și de-a lua parte la faptele politice ale partidului, mulțumindu-se cu rolul de inspirator ocult al „Tribunei”, nu poate avea pretenția unui credit în chestiile politice naționale. Locul dsale și-l’a ales singur: alătura de vicarul Mangra, în umbră.

Noi: Ca să se vadă cum „oamenii „Tribunii” fac o confuzie intenționată între

interesele lor particulare și între interesele naționale” și ca să se evidențieze încodată faimoasa noastră „duplicitate”, retipărim aici încodată o parte din actul de fondare a ziarului nostru. Iată-o:

„Nainte de toate constatăm cu unanimitate și declarăm, că noi prin formarea acestei societăți absolut nu avem în vedere nici un fel de interes particular, personal sau familiar al nostru sau al urmașilor noștri legali sau societari, ci urmăm exclusiv numai un scop cu totul impersonal, la care nu încap și nu va putea să încapă niciodată nici un fel de interes particular al nimăruia. Considerând scopul public național, pentru care se întemeiază această societate, cu acest institut, cu ziarul „Tribuna”, și totodată conducerea, susținerea și controlarea acestei instituții comerciale și naționale, prin aceasta se instituie un comitet executiv, al cărui scop principal este îngrijirea și controlul, ca întreaga avere de față și viitoare a societății să rămână pentru totdeauna intactă, și întru toate să se folosească exclusiv numai pentru scopurile pentru cari s'a întemeiat acest institut, în virtutea acestui contract. Membrii externi și respective membrii comitetului executiv, nici acum și nici pe viitor nu vor primi și nu vor avea dreptul să ceară nici un fel de salar sau remunerațiune pentru lucrările, serviciile și ostentile lor, fiindcă întreaga lor poziție și activitate la institutul tipografic și la ziar este și va rămâne pentru totdeauna numai un „officium nobile” — fără nici un fel de plată. În caz de de dizolvare a societății, din cauze independente de voința noastră și următorilor noștri în societate, întreaga avere a societății va trece în proprietatea și sub administrarea „Asociațiunii naționale române din Arad”, cu acel adaos, ca să se administreze acolo în cont separat de alte averi de ale „Asociațiunii”; iar în caz, dacă atunci nu ar exista nici „Asociațiunea” sau dacă eventual, după aceea, s'ar desființa și ar înceta de-a funcționa și „Asociațiunea”, în acel caz întreagă averea societății noastre va trece în proprietatea și în administrarea diecezei gr.-ort. române din Arad, în ambele cazuri sub numirea de fundațiunea „Tribunei” și totodată sub aceea condiție, ca venițele acestei fundațiuni să se folosească pentru toate timpurile și în general pentru scopurile culturale ale neamului nostru românesc”.

Iată care e „scamatoria cu averea națională” și care e „duplicitatea” noastră. Firește, nu voim să riscăm o atitudine ridicolă, înșirând încodată luminoasele dovezi ale faptelor noastre, dovezile cuprinse în mănunchi neperitor în splendida serie de articole ale dlui Goga, cari singure vor putea să rămâie imaginea adevărată a vremilor noastre de fermentație. Reimprospătăm numai cetitorilor noștri jertfele enorme cu cari s'a înălțat și întărit fortăreața aceasta neperitoare, care este „Tribuna”. — jertfele cari au reclamat și mai reclamă încă toată agoniseala unora din proprietarii nominali ai ziarului nostru. Cei ce știu să facă o astfel de interpretare negustorească, sunt vrednici de recunoștința unui neam întreg.

Cât privește insinuația mai nouă, că Mangra s'ar putea socoti și astăzi între societarii „Tribunei”, mărturisim că ne încremenește condeiul în fața ei. Atâta temeritate, atâta orbire a patimei ne înspăimântă și nu găsim cuvinte să-l strivim după cuviință pe descreceratul care a comis-o. Intr'adevăr nu ne-am mira dacă cel ce a debitat atâtea insinuații la adresa noastră, n'ar urmări altă țintă, decât acea

de-ale săvârși singur, căci a da o otravă atât de letală conștiinței noastre publice, însemnează a o pregăti pentru toate ticăloșiile cu putință.

Și nu e oare semnificativă atitudinea recentă a dlui Goldiș față cu cazul de aderență dela Oradea-mare? N'a retăcut el acest fapt și nu ne-a făcut nouă o vină chiar pentru că ocupându-ne cu el am semnalat primejdia îngrijitoare a mangrizmului? Primejdia amenință doar chiar partidul național și mai mult ca ori și când d. Goldiș trebuia s'o prevină printr'un fulminant articol autorizat. Era doar un moment potrivit pentru ca d. Goldiș să se afirme în calitatea sa de soldat al solidarității naționale. N'a făcut-o, ci a preferit să treacă supt tăcere o primejdie reală care se întinde mereu. Dar n'au făcut-o nici celelalte ziare atât de „solidare” și a adormit, undeva prin crângurile terenului său de operațiuni naționaliste, și mult încercatul pândăș al luptelor noastre... A trebuit să venim noi în apărarea solidarității adevărate, care reclama de data asta o dovadă eclatantă.

Dar nu de solidaritate și nici de disciplină le arde acestor autorizați ai noștri. — sunt principii transcendente aceste pentru mintea lor. De solidaritatea și de disciplina propovăduită de ei, să apere Dumnezeu popoarele acest neam nenorocit, căci dacă vor mai băntui multă vreme în sânul nostru — o reculegere nu ne va mai fi cu putință niciodată... Căci unde s'a mai văzut o interpretare atât de paradoxală și de frivolă a acestor sfinte principii de luptă decât la noi, de când cu erupția acestei epoci goldișiste în viața noastră națională. Azi solidaritate și disciplină însemnează să învrăjbești de moarte trecutul cu viitorul, să pustiești în conștiința publică cele mai frumoase speranțe, — speranțele ce trebuie să avem în cei ce sunt expresia cea mai nouă și curată a evoluției unui neam: în scriitorii și eugetătorii neamului. Azi solidaritate și disciplină însemnează să sameni adânc zavistia și ura pretutindeni, unde progresul nostru social a putut să fortifice un centru românesc de apărare, ca de pildă în Arad. Azi solidaritate și disciplină însemnează să pervertești realitatea în modul cel mai cinic și să tolerezi fără împotrivire ca straturile cele mai scumpe în viața noastră românească, să fie năpădite de urzica minciunii.

Și mai însemnează, în sfârșit, să dai un năpraznic asalt împotriva „Tribunei” și să nu te hodiești până nu vei izbuti s'o faci praf și cenușă, ca peatră pe peatră să nu rămâie din această fortăreață națională, cu zidurile înegrite de atât foc vrășmaș dela potrivnicii noștri ai tuturor.

De mult neamul acesta nenorocit n'a îndurat un blestem mai înfricoșat decât blestemul acesta al solidarității și disciplinei autorizate. Bun e însă Dumnezeu și ne va scăpa odată și de el.

Dar opintirile sisifice ce se fac pentru nimicirea „Tribunei” tradează doar tot mai puterea ei de viață, nesecată. Și ori de câte ori se vor apropia apostolii minciunii de meterezele aceste ei vor fi trăși niți de ghiulelele noastre și prăvăliți în adâncimile din cari se ridică de-atâtea vreme fără astâmpăr și popas. Puterea noastră e puterea adevărului și e înșă puterea de viață a neamului. Glasul nostru străbate chemător toate plaiurile românești și din toate unghiurile pământului românesc se recrutează armata noastră această neînvinsă armată a viitorului nostru de progres și înălțare. Glasul nostru e ascultat pretutindeni de inimile cu adevărat românești și armata noastră e armata celor buni ai neamului. Vor veni odată și potrivnicii noștri de azi să sărute entele flamurei noastre și să joare în numele credințelor noastre, până atunci însă să răbdăm în tăcere răstăcirea lor fatală, să întoarcem privirea dela faptele lor urâte și să ne astupăm urechile ori de câte ori ar mai încerca să se infiripe glasul afeftizic din coloanele mucedo ale „Românului”. Să le iertăm și nepriceputele chitibuserii cu „abonații” și cu „evartururile”. — noi nu trebuie să ne coborâm la acele adâncimi, ci mai vârtos să ne străduim a-i ridica pe zidurile fortăreței noastre, căci numai având perspectiva largă a înălțimii noastre vor putea să-și vadă răstăcirea și să înțeleagă că nu noi, ci tot mai ei sunt cei cari fac astăzi trebile „politice guvernamentale” și pe cele ale trdătorului nenorocit Mangra.

Apropiindu-se de noi cu dinadinsul vor putea să citească și ei literile de aur de pe flamura noastră, vor putea să-și înțeleagă răstăcirea și să se îndrepte spre dreapta lor mărire, cu noi împreună mărțurisind că:

„Ziarul „Tribuna” e merit să lucreze pentru apărarea și reintegrarea națiunii românești în drepturile ei istorice pe acest pământ străvechiu românesc, pentru izbânda deplină și finală a cauze sale și pentru stăpânirea desăvârșită și de veci a limbei, culturei și naționalității românești în aceste părți de locuri”.

Că am convenit să înconjurăm în aceste rânduri un răspuns la invectivele vulgare cu cari la sfârșitul articolului său „Românul” ține să distreze iarăși pe cetitorii săi și că am preferit să nu împropătăm debandada birăuțistă — cetitorii noștri ne vor aproba. Proveniența acestor arme de mucava e cunoscută și publicul românesc nu se mai pasionează nici de poveștea cu „dupli” — și echivo-citatea” tălcul ei lămurind de acum purtarea autorizațiilor noștri.

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,

TIMIȘOARA, Városház-utca 14.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate.

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m.

Pentru boli cronice separat. (Curarisire specifică), consultațiunii dela 10—12 ore a. m. Consultațiunile le execută Dr. Kálmán Róth.

Celor din provincie, cărora se recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anume

Pentru „Românul“ *).

„Românul” ni răspunde că nu aprobă părerea colaboratorului său bucureștean, care vorbește de ura împotriva țărănilor și alte porniri nobile.

Răspundem și noi cu aceste cuvinte de dlui Cuza, scoase dintr'un articol cu altă menire: „Dar aceasta ar putea oare să micșoreze răspunderea editorilor foii, cari ipăresc asemenea nemai pomenite insul-te? (v. p. 1301.)

Și „Românul” adaugă că, acel colaborator fiind om de talent, îi va publica ori ce, chiar dacă nu se potrivește de loc cu ceia-ce crede, cu ceia-ce, față de această blată nație călcată în picioare de atâta trușă ciocoimo, străină și indigenă, e dator să creadă.

Să ni-se dea voie a găsi teoria cel puțin ciudată.

În adevăr oare ce este o foaie politică de luptă?

E ea adunarea contribuțiilor literare sau pseudo-literare ale oamenilor de talent, despre cari oricine poate spune — ba unii și dovedi — că n'au fost, nu sunt și nu pot fi oameni de talent? A contribuțiilor acestora, cu anume scopuri, ușoare de văzut, chiar când în spusele colaboratorului „de talent” se cuprind vederi opuse foii? Dar pentru ce există foaia decât pentru a combate asemenea vederi greșite și pentru a răspândi vederile sale, de o natură cu totul alta?

Cum, adevă, aici la noi am putea da proza lui Max Nordau despre zionism pentru că Max Nordau e un „om de talent”? Am putea tipări articolele unui naționalist anti-democrat, precum e d. Aurel Popovici, pentru că d-sa e, în adevăr, un om de talent?

Nu, astfel de lucruri nu se pot admite. O foaie politică nu tipărește în coloanele ei decât ce aprobă. Și, trecând la cealaltă neîngăduită ospitalitate, o foaie politică nu poate da un material literar în care se combat ideile care sunt rațiunea ei de a fi. Însă literatura de ciocoiși literari pe care o importează „Românul”, din România, literatura, pe lângă celelalte, de o calitate foarte proastă, e o continuă jignire pentru sentimentele celor mai mulți din cetitorii „Românului” și o continuă desmințire a propriilor afirmații, solemne, festive, ale „Românului”.

Ori poate d. Goldiș a fost incredințat de universalul june bucureștean d. Lovinescu că a închinat un număr de recunoștință națională unui adunător de documente din care alții sunt chemați a da o întesă? A oferit o coroană de lauri unui implu salahor spre care se pot uita astfel de scriitori cu un aristocratic despreț de pe pedestalul călcăielor dumnealor?

Apărător al unor principii nestrămutate, apărător împotriva oricui, nici o laudă nu mă va împiedeca vre-odată de a urmări ceia-ce în politica și literatura, cultura românească e stricător și necorect.

Însă „Românul” e de un timp tot mai mult — din simplul motiv al concurenței cu „Tribuna” — adăpostul unei literaturi

tendențioase ale cărui scopuri nicăiri nu sunt mai puțin admisibile decât în Ardeal, unde un popor nu înseamnă „poporul cult” al scrișivilor și rafinaților de orice speță, ci buna nație muncitoare, plină de omenie și de înțelepciune.

Deci, dle Goldiș, a doua oară: mătură redacția.

N. Iorga.

Scrisoare din Viena.

— Căderea baronului Schönaich. —

Viena, 8 August.

Desmințită de câte ori s'a publicat, știrea despre demisia ministrului comun de război, baronul Schönaich, reapare din nou în presa din Viena, fără ca de data aceasta să fie desmințită.

Înlocuirea ministrului comun de război, prieten al aspirațiilor ungurești, este deci fapt împlinit și publicarea demisiei și numirea noului ministru de război e numai chestie de timp. Unele ziare pretind chiar a ști că demisia se va publica îndată după ziua de 18 August, ziua natală a Maj. Sale. Toată presa convine însă asupra faptului că manevrele generale dela toamnă nu-l vor mai găsi pe baronul Schönaich în fotoliu de ministru comun de război.

Nici chiar cercurile oficiale nu mai încearcă să dea desmințire acestei știri, ci se mărginesc a căuta motive și pretexte, cari să dea demisiei un caracter onorabil. Firește, în rîndul întăi se referă la „sănătatea sdruncinată” a baronului Schönaich.

Motivele adevărate cari determină schimbarea aceasta sunt bine cunoscute și au la temelie lor nemulțămirea moștenitorului de tron, a viitorului monarh. În repetite rînduri a fost vorba în presa vieneză (am stăruit și eu în scrisorile mele asupra acestui fapt) că moștenitorul de tron e adânc nemulțămît cu atitudinea prea prevenitoare ce-a manifestat-o baronul Schönaich față de guvernul unguresc. Conflictul acesta dintre ministrul comun de război și moștenitorul de tron e de dată mai veche. Dacă, cu toate aceste, conflictul abia acum are ca urmare demisia baronului Schönaich, amânarea aceasta este a se atribui hotărîrii Maj. Sale, pe lângă care ambele guverne au depus stăruință să nu agraveze situația guvernelor prin înlocuirea ministrului comun de război.

Câtă vreme contele Khuen-Héderváry mai avea nădejde să înfrîngă obstrucția și să impună parlamentului ungar votarea reformelor militare, ar fi fost într'adevăr o greșală — din punctul de vedere al guvernului unguresc — ca ministrul de război să fie înlocuit. Demisia aceasta ar fi dat forțe nouă obstrucției, ridicând moralul obstrucționistilor. Stăruințele contelui Khuen-Héderváry au găsit, deci, răsunet la Maj. Sa și demisia anunțată tot de atâtea ori a fost desmințită.

Situația s'a schimbat, însă. Guvernul ungar s'a convins că nu poate înfrînge obstrucția și că demisia ministrului comun de război nu mai poate avea nici o influență asupra luptei parlamentare din Budapesta. În cercurile politice bine informate se afirmă chiar că în ultimele audiențe acordate de Maj. Sa celor doi șefi de guvern, contelui Khuen-Héderváry și baronul Gautsch, Maj. Sa a cerut avizul sfetnicilor săi și numai după ce amândoi au declarat că demisia aceasta nu mai poate influența soarta reformelor militare, — s'a hotărît să împlinească cererea moștenitorului de tron de a înlocui pe ministrul comun de război.

Cei cari judecă lucrurile serios și știu să facă pomenire și să tragă concluzii n'au motive să se îndoiască că lucrurile într'adevăr s'au petrecut așa. Dar va trebui să ajungă și la o nouă concluzie.

Înlocuirea guvernului unguresc la înlocuirea prietenului din fotoliul ministrului comun de război ascunde și o nădejde tănuțită. Demisia aceasta va putea servi, la nevoie, și ca pretext guvernului unguresc de a se retrage, în aparență, în mod onorabil aruncând vina pe „împrejurări...”

Ce-i drept, aceleași ziare cari confirmă demisia apropiată a baronului Schönaich grăbesc să adauge că demisia nu va implica și o schimbare

„de sistem” și că viitorul ministru de război va urma tradițiile vechi. Se știe însă că chiar și cercurile militare superioare, cari în interesul monarhiei apără cu gelozie unitatea armatei, atitudinea baronului Schönaich de a îngădui guvernului unguresc introducerea politice și în armată, a fost întîmpinată cu vădită desaprobară.

Orice comentarii ar face acestei demisii presa servilă guvernului unguresc, un fapt e cert: demisia baronului Schönaich va avea ca urmare și o slăbire a situației guvernului contelui Khuen-Héderváry.

Și cine, dincoace și dincolo de Leitha, iubește unitatea monarhiei, ar putea să nu se bucure de acest fapt?

Austriacus.

Scrisori din București.

Ura ciocoilor. — Voci de presă. — Clăcașul.

București, 26 Iulie v.

Nu-mi aduc aminte numele eroului eternizat de Cehov într'o scurtă, dar spirituală nuveletă. E vorba de un tânăr, care nu-și mai află locul de bucurie că zierele vorbesc despre el. Aleargă pe la toți prietenii, pe la toți cunoscuții, își freacă mâinile satisfăcut, chipul lui radiază de fericire. Scoate zierele din buzunar și citește articolul, în care e vorba de dânsul.

— Ce noroc! Ce fericire! Măne Rusia întregă îmi va ști de nume!

Adică despre ce era vorba în articol? Să spună nici mai mult nici mai puțin că eroul nostru, fiind turmentat de beutură, a căzut în stradă, unde era să fie strivit de o trăsura de piață, dacă oamenii nu l-ar fi ridicat la vreme.

— Esact! Chiar așa s'au petrecut lucrurile. Măne va ști Rusia întregă! O țară întregă îmi va pomeni numele. Ce fericire!...

Așa exclamă eroul și dă fuga la ceilalți prieteni să le povestească fericitul eveniment.

Povestea îmi vine în minte acum, citind notița, prin care „Românul” înregistrează cu atâta satisfacție faptul că presa din țară a reproduș articolul d-lui Zamfirescu. Mai mult chiar. Autorizatul nostru aduce vîile sale mulțumiri presei din regat pentru acest fapt. Directorul lui pare foarte satisfăcut c'a pus în circulație mărturisirile prețioase din punct de vedere patologic ale ilustrului său colaborator. Indirect ne arată că le aprobă, se fălește c'a făcut această ispravă. Situația este analoagă cu cea întîlnită în nuveleta scriitorului rus. Acolo însă eroul se bucură de un fapt ce-l privește personal, aici păcatul este însă mai îngrozitor. Direcția autorizatului se bucură c'a avut norocul să publice un articol plin de venin la adresa milioanelor de frați. Avem deci a face cu o dureroasă manifestare de perversitate sufletească.

Da. Articolul d-lui Zamfirescu a fost reproduș de zierele din regat. Nu spre laudă însă, ci ca un document trist al gândurilor, de cari sunt stăpîniți anumiți oameni. A fost reproduș ca un document patologic. A fost comentat după cum se cuvenea. Și, spre a fi complet, „Românul” ar face bine să reproducă aceste comentarii. Cred că până acum a ajuns în mâinile cetitorilor din Ardeal articolul d-lui Iorga, articol, pe care directorul autorizatului și-l poate pune în ramă.

Pentru edificarea opiniei publice dela noi, cred interesante observările pe cari le face d. M. D. Cocca. Iată aceste observări: Reproducând pasajul privitor la răscoale, urmează comentariile:

— „Unde a apărut această pagină de ură și de rușine? Cine a îndrăznit să facă astfel istoricul dureroaselor răscoale țărănești din 1907? Cine a avut ignobilul curaj să se ridice pe mormintele abia închise cu să vorbească de ura poporului „cult” al acestei țări împotriva țărănilor, împotriva „mizerabililor”, împotriva „degenerațiilor” cari au murit de gloanțe pentru că în desnădejdea lor sumbră și cumplită n'au mai avut răbdare să moară cu încetul de mizerie și de foame.

„Cine e omul, — iertați-mi eufemismul, — cine e bestia care îndrăznește să insulte cu atâta cruzime conștiință și rece, suferințele și înfrîngerea poporului român.

„E vre-un mare proprietar neștiutor de carte de pe câmpiile Bărăganului? E vre-un cărciumar

*) Reproducem din „Necamul Românesc” acest articol al dlui N. Iorga. Cetitorii noștri vor găsi în el o confirmare a tuturor scrisorilor noastre și o apreciere justă a ziarului autorizat, care se luptă cu orice mijloace împotriva noastră.

abrutizat de grăsime și de alcool? E vre-o brută de mercenar plătit să apere cu injurături averea stăpânului?

„Nu. E un literat cu pretenții de subtilitate; e un fost și actual slujbaş al Statului; e un academician și un om cu veleități de eleganță, o domnul Duiliu Zamfirescu, poet în ceasurile libere, diplomat de meserie și angrosist de vinuri din necesitățile vieții.

„Ah, știu bine că această ultimă indeletnicie justifică până la un punct ura oarbă a căreiuamarului Duiliu Zamfirescu împotriva țărănilor. Înțeleg dușmănia exploatatorului de muncă țărănească împotriva acelor cari, la un moment dat, puteau să-i puie în primejdie siguranța butoaelor cu vin.

„Dar ceeace nu înțeleg și ceeace nu se poate admite, e ca un slujbaş al statului să-și permită să vorbească nepedepsit de „ură” claselor noastre conducătoare împotriva țărănimii.

„E trist faptul că din cele câteva mii sau măcar sute de democrați câți o fi numărând țara asta, nu s'a găsit unul singur care s'apuce de guler și să sgâlție bine pe ciocoiul Duiliu Zamfirescu până ce l'o face să înțeleagă că în țara noastră ura ciocoiască trebuie să aibă o margine și un capăt”...

Ei, apoi, cum să nu se bucure „Românul” de succesul pe care l-a avut, publicând articolul ilustrului său colaborator. Numai cât această mândrie este un act de inconștientă, pentru care nu există pedepsă destul de aspră. Și cred că poporul român sfidat în chip diabolic va ști să pedepsească acest păcat.

*

Și, scriind aceste rânduri, îmi vine în minte un tablou, în fața căruia m'am cutremurat, căci mi-a adus aminte de clăcașii cântărețului pătimirei. La o margine de sat oltenesc. În timp ce hora se învârtea veselă, ochii mi-s'au oprit asupra unui copil ca de patru ani, care adormise la umbra unui cires. Dormea liniștit, îmbrăcat în hăinuțele lui țărănești, albe ca zăpada, cu pieptărașul împodobit de șireturi, cu brăul roșu încins peste cămașa, ce-i trecea de genunchi. Dormea cu fața în sus, cu mâinile sub cap, așa cum dorm lucrătorii neobosiți ai pământului în clipele lor de repaos. Dormea și adierea vântului de după amiază îi clătina firele de păr blond ca iarba câmpului în vremuri de secetă. Dormea pe pământul gol, înfrățit par'că cu glia. O bătrână în haine negre-i străjuia liniștea somnului.

Nu știu de ce m'am înfiorat la vederea pruncului care dormea în această dulce înfrățire cu pământul. Vedeam în el pe viitorul muncitor, care poate nici odată nu va mai avea parte de elipa asta dulce de odihnă, pe care-l va bate vântul, îl va pârli soarele și-l va încovoia ura parvenitului. Și dacă i-am pus la pieptăraș o floare, am făcut-o ca să aduc un prinos măreței suferinți, în mijlocul căreia s'a născut, și crește el, care odată va ști să moară cu vrednicie pentru țara lui.

Correspondent.

Cursurile de vară din Vălenii de Munte.

Conferința d-lui Iorga despre literatura românească.

Văleni, 23 Iulie v.

(Urmare.)

Admitem dar că orice product sufletesc cu tendințe de frumos poate face parte din istoria literaturii. În cea dintâi fază a literaturii noastre însă — care înfățișează tipizmul — nu vom întâlni nici o personalitate marcantă. Această fază de tipizm exagerat a ținut la noi până la 1600 și formează singurul mijloc de manifestare sufletească la noi, și vom căuta zadarnic un poet sau un istoric care să nu-și fi făcut activitatea după un anumit tipic în slavonește. Mulți dintre noi și chiar contemporanii disprețuiau literatura slavonă, dar aceasta nu e altceva decât faza din urmă a bogatei literaturi bizantine, formată din talmăcirea sfintei scripturi, din predici, cărți teologice, serieri istorice cari pe atunci erau înlocuite de cronici și elogi cari se cântau la adresa împăraților bizantini, fiecare dintre acestea își are însă caracterul său particular. Ei

bine, cercetând după efectele ce le avea această literatură la poporul românesc, vom vedea că literatura slavonă era citită numai de clerici, mai rar de boieri, pe când poporul n'o citea de loc; și la ce-ar fi citit-o n'o putea înțelege.

Dar alături de această literatură slavonă a claselor de sus, se începe un curent de literatură neaoșă românească a straturilor de jos; tocmai cu patru veacuri mai târziu ca în apus, unde cu peana lui Dante de pe la o mie două sute, limba își recapătă dreptul ei. În această epocă cade trezirea antagonismului între cele două clase dela noi. Firește, antagonismul dintre clasele sociale din Apus nu se poate compara cu cel dela noi, căci poporul românesc își are nota lui individuală și cântece asemănătoare cu doinele românești nu vei găsi la Apus, decât cel mult în Orient. Și dacă, cu toate acestea în Moldova vom găsi cronici slavonești — din 1400—500 — cari să preamărească isbândeale lui Ștefan, numele lui se cântă mult mai frumos în poezia populară a țărănimii. În doine vom recunoaște mai greu formelor originală, pe când baladele ni-s'au păstrat așa cum erau ele de fapt, potrivite cu firea poporului, și e incontestabil că ni-s'a păstrat poezia originală, așa cum era în veacul al cinsprezecelea. Vedem dar că literatura românească alături de cea slavonă, începe să prindă și în popor, dar mai ales ajutată de antagonismul celor două straturi sociale.

Pe lângă acest antagonism social mai avem însă și altceva din epoca tipică slavonă, care ajută literatura românească și aceasta e slujba bisericăscă. S'a întâmplat anume că poporul stând mut la rugăciune în fața altarului cu icoanele lui sumbre, și încunjurat de fastul teatral, de pompa slujbei, a simțit și el nevoia să înțeleagă ce le spune preotul din carte. Și s'a întâmplat întocmai ca la catolici cu Huss în veacul al XVI-lea, că un preot din Maramurăș, mânat de nevoia înțelegerii, a tradus la 1400 Psaltirea, evangheliile și faptele apostolilor crezând că dacă e să laude pe Dumnezeu, de ce nu l-ar lăuda în limba românească. Huss însă a fost ars pe rug de intoleranță latină, dar rugul pe care s'a stins el, înseamnă apoteza unui viitor religioz în biserica catolică, întocmai cum la noi traduceri înaintașe ale popii din Maramurăș, ca început de literatură românească, însemnau formarea unui popor care în urma suferințelor sale era destul de nobil pentru a primi dogmele acestei literaturi. Aceste traduceri erau destul de lăpăte și faptul că nu ne-au rămas decât două exemplare dintrînsele se explică prin pustiirea turcească care a prădat și a ars țara dela un colț până la altul.

Al doilea fel de literatură din această epocă este literatura superstițiilor inaugurată de Bogumil care a creat un curent ce-și avea literatura lui proprie, întocmai cum și-o avea și creștinismul. Din această epocă datează basmele cu smoi — fiind ele o creațiune exclusiv a poporului, după ce superstiția intrase în spiritul său — legendele cu sfânta Vineri, sfânta Duminecă ș. a. cari nici una nu-s rămașite dela Romani ei sunt superstiții, cea mai mare parte de origine din Azia.

Al patrulea curent din epoca tipizmului este corespondența dintre oamenii cu o viață socială mai înaintată, cum e un act latinesc ce ni-s'a păstrat din vremea lui Ștefan cel Mare în care se spune că a fost tradus după însemnări valahice. Cea mai veche serisoare ce ni-s'a păstrat din epoca aceasta e dela 1521 și e a unui spion ce seria la Brașov despre ce fac Turcii pe Dunăre. Serisoarea aceasta e bine făcută, într-o limbă destul de aleasă ceeace dovedește că autorul ei nu seria pentru întâiadață românește ci vorba românească se folosea în corespondență de decenii întregi sau de secole chiar, căci oamenii și-au scris întotdeauna, câtă vreme au trăit în contact unii cu alții — fie politic fie negustoresc — și aceasta ar fi singura ipoteză, deoarece circulație sau viață intensă într-o țară nu se poate.

Vedem dar că pentru începutul literaturii românești avem patru faze:

Deoparte nevoia de a se cânta și a se pomeni faptele vitejești, alături de nevoia înțelegerii slujbei din biserici; iar de alta bogomilismul și corespondența între oamenii cu o viață socială mai înaintată.

Dela Asociațiune.

— Programul adunării dela Blaj. —

In sensul §§-lor 23 și 24 din statute, membrii „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” a convocată la

Adunarea generală ordinară

ce se va ținea în Blaj, în zilele de 28 și 29 August n. 1911.

PROGRAMUL ADUNĂRII:

Ședința I.

Luni, în 28 August n., la orele 11 a. m., în biserica catedrală.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Înscirarea delegaților prezenți și despărțămintelor.
3. Raportul general al comitetului central.
4. Alegerea comisiilor pentru:
 - a) examinarea raportului general;
 - b) cenzurarea socotelilor anului 1910 și a proiectului de buget pe anul 1912;
 - c) înscrierea membrilor.
5. Alegerea unei comisii pentru întregirea prezidiului.
6. Prezentarea eventualilor propuneri.*)

Ședința II.

Marti, în 29 August n. la orele 4 p. m.

Marti, în 29 August n. a. c. la orele 10¹/₂ a. m.

1. Raportul comisiei pentru examinarea raportului general și propunerile acestei comisii.
 2. Raportul comisiei pentru cenzurarea socotelilor pe anul 1910, a proiectului de buget pe anul 1912 și propunerile acestei comisii.
 3. Raportul comisiei pentru înscrierea de membrii.
 4. Alegerea prezidentului.
 5. Fixarea locului pentru adunarea generală viitoare.
 6. Dispoziții pentru verificarea procesului verbal.
 7. Închiderea adunării generale.
- Marti, în 29 August n. a. c. la orele 11 jum. a. m.
- Se va avea loc ședința festivă a secțiilor științifice literare. D. Dr. Iosif Popovici va ținea o conferință comemorativă despre Ioan Maiorescu, iar d. Octavian Goga despre literatura ardeleană în veacul al XIX-lea.

Și b i i u, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, ținută la 19 Iulie 1911.

A. Bârseanu m. p.,

v.-președinte.

Oct. C. Tăslăuanu m. p.
secretar.

*

Concurs.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” publică concurs pentru două burse de câte 400 de cor. și pentru o burză de 700 cor. din Fundațiunea Teodor Sandu în următoarele condițiuni:

A) Bursele de câte 400 cor. se dau tinerilor români, cari urmează vre-o școală specială de

*) Eventuale propuneri au să fie înaintate în scris, prezidiului „Asociațiunii” (Sibiu, str. Șaguna, Nr.6) cu 8 zile înainte de adunarea generală.

industrie (cum sunt: școlile de lemnărie și metalurgie din Aiud, Cluj, Murăș-Oșorhei și Timișoara, școala pentru industria lemnului din Brașov sau școala de ceramică din Zlatna sau școlile de țesătorie din Késmárk și Cisnădie lângă Sibiu).

Dacă nu se vor găsi concurenți, cari urmează asemenea școli, bursele se vor da tinerilor cari urmează la vre-o școală inferioară de agricultură sau ramurile ei (cum sunt: școlile din Cluj, Sânclăușul-mare, Șimleu și Mediaș, sau școala de grădinarit din Budapesta sau școala de țesători din Aiud).

Bursa de 700 cor. se da tinerilor români, cari urmează la vre-o școală superioară de industrie (cum sunt: școlile de industrie din Budapesta și Cașovia).

Dacă nu se vor găsi concurenți, cari urmează asemenea școli, bursa se va da tinerilor, cari urmează la vre-o școală superioară de agricultură cum sunt: școlile din Magyaróvár, Cașovia, Decez și Cluj).

C) Toți concurenții dela școlile de industrie și agricultură, cari doresc să obțină una dintre cele trei burse mai sus înșirate, au să-și înainteze cererile la 1 Septembrie nou 1911, comitetului central la Asociațiunii (Sibiu—Nagyszeben, Str. Nr. 6) cererile însoțite de următoarele:

1. certificat de botez,
2. certificat de avere a lor și a părinților,
3. certificat de moralitate,
4. certificat de sănătate,
5. certificat despre praxa și studiile făcute,
6. eventual un act prin care să-și dovedească încrederea cu fundatorul.

Dintre concurenți cei înrudiți cu fundatorul și cei preferiți, dacă vor fi egali cu ceilalți în ce privește purtarea morală și evaluarea școlară.

Toți bursierii vor avea să se oblige în scris după terminarea studiilor se vor stabili în Ungaria pe teritoriul locuit de Români, iar dacă nu vor putea împlini această condiție, vor avea să înalpeze Asociațiunii, în curs de 15 ani după terminarea studiilor, suma ce-au primit-o ca bursă din fundațiunea Teodor Sandul. Această obligațiune va fi semnată și de părinții sau tutorii bursierilor.

Bursele votate se vor mandata din partea Asociațiunii numai atunci când bursierii vor dovedi printr-un certificat că sunt primiți la vre-o școală de meserii sau agricultură.

Cererile intrate după termenul de 1 Septembrie n. 1911, nu vor fi luate în considerare.

Din ședința comitetului central, ținută la 19 Iulie 1911.

A. Barseanu m. p., Oct. C. Tăslăuanu m. p.,
prezident. secretar.

Tache Protopopescu*).

Vestea morții lui Tache Protopopescu a trebuit să zguduie sufletul ori cărui român cunoscător al vieții românilor din Regat. Un om de valoare, un capot al frunzei politice al nostru trebuie cunoscut de românii de pretutindeni, căci viața lui trebuie să slujească ca o pildă vie pentru toate timpurile.

Tache Protopopescu s'a născut în comuna Bărbăntu județul Olt la 6 Ianuarie 1850 și moare la vârsta de 61 ani. Studiile secundare și-le-a făcut în țară pe lângă o creștere părintească enervantă și plină de evlavie, iar cele universitare la Paris de unde s'a întors licențiat în drept.

Ajuns în țară dornic de muncă și cu vederi largi, intră în magistratură ca supleant și apoi ca decător de ședințe la tribunalul Buzău (1876-77) unde trece ca președinte al tribunalului Ial-

*) Primim acest articol asupra lui Tache Protopopescu, regretatul bărbat politic al fraților noștri din Regat. Il publicăm cu plăcere, căci în el se găsește expresă pe larg întreaga viață laborioasă a românului înzestrat care a fost.

mița până la 20 Maiu 1878 lăsând în urma sa amintirea unui înțelept magistrat și plin de dreptate.

Văzând starea financiară a țării cât e de subredă în raport cu a altor țări, se retrage din magistratură și fiind chemat, ocupă postul de director al vămilor și contribuțiilor indirecte, din ministerul de finanțe, apoi trece ca secretar general al aceluiaș minister, punându-l pe baze solide și făcând o administrație demnă de toată lauda. Fiind o fire independentă, după denunțarea convenției de comerț cu Austro-Ungaria și declararea războiului vama, a prezidat la aplicarea noului tarif vamal.

În toamna anului 1888 la alegerile generale de sub guvernul Th. Rosetti, candidează la colegiul I de cameră din județul Olt unde a fost ales cu unanimitate și apoi încontinuu reales și în opoziție, retrăgându-se la 1895 cu întreaga opoziție liberală ca semn de protestare în contra legii minelor.

Lumea convinsă deja de puterea lui de administrare îi solicită ajutorul său intelectual și mai multe societăți îi încredințează conducerea lor administrativă. Dela 1895—1897 conduce cu înțelepciune regia monopolurilor statului și secretariatul general al ministerului de finanțe în care timp a luat parte activă la încheierea tratatului Comercial cu Turcia și la realizarea conversiunii din 1898 a unei părți din datoria publică.

În luna Martie 1897 e numit ca sub-director al Creditului Funciar Rural, de unde s'a retras la 1901 rămânând ca membru în consiliul de administrație, în care an a fost ales la colegiul II de Olt iar în Cameră ca vice-președinte; apoi la 1905, 1907 precum și în legislatura actuală a fost reales ca senator al colegiului I de Olt.

Ce a pierdut partidul liberal prin moartea defunctului nu se mai poate înlocui. Om cu spirit larg de organizare, practic și cu experiență, hotărâtor și plin de curaj, dedea decisiva în partid.

Ioan Brătianu care i-a cunoscut forța intelectuală, i-a încredințat roluri importante și îi era un bun sfetnic, iar după moartea acestuia a rămas credincios familiei lui pentru care fără patimă și cu totul desinteresat s'a sacrificat, aducându-i odraslele la gloria nemuritorului tribun. Popular din fire, Tache Protopopescu alina durerile și satisfăcea cererile tuturor, fără deosebire de culoare politică cari alergau cu toți la el din toate părțile. Iată deci pierderea ce o suferă țara întreagă. Plin de dragostea unui patriot luminat, nutrea ideea fericită visând „O Românie mare”. Proprietatea mare la noi era zilnic lovită de curente distrugătoare și grație înțelepciunii lui, a fost salvată, organizându-i un scut atât de puternic în instituirea creditului.

La noi fiind o țară agricolă, progresul ei îl datora numai unui progres economic a țărănimii noastre, căci statul român, zicea el, va sta atâta vreme pe temelii subrede, câtă vreme țărănimia va zăcea în ghiarele feudalismului.

S'a ocupat atât de mult de clasa țărănească, i-a studiat felul de viață, puterea de muncă și a căutat mijloacele referitoare la înăbușirea cămătărilor care stăteau ca o plagă încetușind ori ce mișcare a țaranului nostru și distrugând ori ce element de progres. Mare susținător al spiritului de asociație, Tache Protopopescu a propagat în sinul clasei țărănești ideea unirii. Prin conferințe, sfaturi și tot felul de ajutoare îndemna pe țărani la formarea de obștii țărănești, cari au luat o dezvoltare însemnată privindu-l drept călăuză pe marele apostol care a fost Tache Protopopescu.

Progresul țărănimii pe toate cărările era mângâierea lui sufletească. Pentru a duce la îndeplinire această operă, tot el a făcut și legile referitoare creând apoi o mulțime de bănci cu sucursale în atâtea județe ale țării.

Era impunător, dar suflet drept și fără patimă, ajutorul era egal pentru tot ce e român și azi nu sunt puțini de aceia a căror situație și existență o datorează numai lui Tache Protopopescu.

Curentul pornit de el pentru înființarea băncilor provinciale a mișcat și pe alții cari au urăbit și ei organizând pe ici-colea bănci cari toate au dat rezultate frumoase, punând la dispoziția țaranului român capitalul care să-l scoată din ghiarele cămătarilor.

Atunci când la noi în țară se părea imposibilă crearea instituțiilor românești de bancă și se aștepta totul din inițiativa străinilor, Tache Protopopescu a pus bază înființării unei bănci, care a întrecut așteptările tuturor, cu capital românesc ce poartă numele „Banca Românească”. Cea mai falnică instituțiune românească de bancă la noi în țară, a fost deci organizată de el, prin economiile românești, concretizând în sinul ei oameni aleși, dornici de muncă și fără cea mai elementară noțiune de scopuri politice.

Era în cea mai plină activitate de concepții pe terenul financiar, când în fața lui licărea scântea progresului economic, vedea deșteptarea țărănimii noastre și un viitor frumos economiilor noastre naționale, când moartea nemiloasă i-a rupt firul vieții.

Tache Protopopescu neuitat de sufletul a tot ce e român, este deplâns de întreaga țară și mai ales de țărănimia noastră cărei i-a fost cel mai mare binefăcător.

Giurgiu.

Aurel Lupșan,
dir. de bancă.

INFORMAȚII.

A R A D, 9 August n. 1911.

— **Buletin meteorologic.** Institutul meteorologic anunță vreme neschimbată, caldă, fără ploi.

Temperatura la amiază a fost de 27.2° în Budapesta, de 31° Celsius în Arad.

— **„Fondul cultural Tache Protopopescu”.** Din București ni-se scrie: Intrunindu-se Luni un comitet al reprezentanților băncilor ce au fost prezidate de d. Protopopescu, s'a hotărât ca în loc de coroane cu flori să se doneze pentru înființarea unui fond cultural „Tache Protopopescu” pentru care s'a și subscris de băncile sale și membrii din consiliu imediat 80.000.

Subscripția continuă.

— **Inaugurarea noului local al casinei din Blaj.** Cetim în „Unirea” că Duminecă s'a inaugurat noul local al Casinei române și al Reuniunii meseriașilor din Blaj. La inaugurare a luat parte și I. P. S. Sa Mitropolitul Mihali ținând o cuvântare. Deasemenea a vorbit și d. A. C. Domșa și d. Dr. I. Maniu. Vrednicul profesor și prezident al Reuniunii meseriașilor d. G. Precup a spus în cadrul vorbirii sale niște sfaturi pentru meseriași, dintre cari ținem să reproducem și noi o parte.

„Alăturarea de casină e localul societății meseriașilor, e bine așa. Se cuvine, ca intelectualii noștri să steie în legătură cât mai strinsă cu clasa noastră de mijloc, — doar trăim în era democrației. Dar asta nu înseamnă că intelectualii să fraternizeze cu meseriașul, industriașul să fie industriaș și să se ferească de gârgăunii domniei, să nu caute prietenia domnilor, pentru că aceea e cam scumpă. Meseriașii și negustorii noștri trebuie să recucerească piața Blajului, — prin muncă cinstită, punctuositate, cumpăt și erutare să înfrângă concurența străină. Dacă intelectualii au îndatorirea morală să-i sprijinească, în schimb, și meseriașii și negustorii noștri au obligamentul de-a face tot asemenea. Titlul de meseriaș român încă nu-l îndreptățește nici pe unul la reclamarea sprijinului, — fără a munci bine, la timp și cu prețuri cinstitute”.

— **Liberalismul contelui Zichy.** Se știe că contele Zichy liberalul nostru ministru al cultelor a ordonat unui învățător care redacta ziarul oficios al Societății regnicolare a învățătorilor unguri fără deosebire de confesiune, să sisteze apariția celui ziar. În legătură cu această po-

NETUSIL VINCE CAȘOVIA-KASSA Fő-utca 80.

înainte: KAROL ELISCHER

Export de cârnuri afumate, cârnățarii și salam.

Serviciu prompt. — Cataloage trimitem gratuit și franco.

runcă, se află acum, că contele Zichy a ordonat și într-gei societăți care edita acest ziar, să nu mai critice dispozițiile ministeriale, nici îndrumările autorităților școlare, căci în caz contrar o va sili să-și sisteze activitatea ei. Liberalismul contelui Zichy, faimosul propagator al cultului ungurești, este nimerit pecetluit cu această ordonanță ilegală. Deputatul Vázsonyi va interpela în chestie, dar suntem siguri că ministrul va rămâne consecvent întunecatei lui concepții asupra libertății.

— **Temeri de noi inundații în România.** Moldova de sus încă nu s'a recules de enormul dezastru de acum două săptămâni, și știri alarmante vin din părțile inundate.

În urma ploilor căzute, apele amenință să se reverse din nou.

Iată de altfel știrile sosite din Nordul Moldovei:

Din cauza marilor ploi cari au pricinuit inundațiile recente în Bucovina, râurile Moldova și Siret au crescut cu mult peste nivelul lor obișnuit.

Podul peste Moldova dela Cotu-Vameș, care de abia a fost restabilit, a fost iarăși stricat. Din această cauză comunicația nu se poate face prin acest punct.

La Luța, podul peste Siret a fost ridicat ca măsură preventivă, dar a fost pus în urmă la loc. Locuitorii de prin locurile amenințate sunt pregătiți pentru ori ce eventualitate de a părăsi casele.

Prutul a venit cu mare furie și în câteva ore a inundat mai multe semănături ale sătenilor de pe teritoriul Ștefăneștilor.

Grănicerii și funcționarii vamei s'au retras în Tg.-Ștefănești, căci apa venind mare a inundat locuințele.

Din vază apa a luat 400 saci goi și 16 plini cu porumb proprietatea dlui Leiba But și Schapira.

S'au luat măsuri ca locuitorii și vitele să se retragă pe dealuri.

De cinci zile în Botoșani plouă încontinuu.

— **Nou avocat român.** D. Dr. Octavian Boronca și-a deschis cancelarie advocațională în Biserica-Albă (str. gării nr. 18, casa proprie).

— **Descoperiri arheologice în România.** „Universul” află din Brăila că serviciul hidraulic a dat peste niște rămășiți de stâlpi ai unui pod ce s'ar fi durat cândva în dreptul Măcinului la locul zis Vadul Mormintelor. Dese ori, când apele sunt scăzute, s'a întâmplat de s'au ivit de acolo picioare de pod așezate sub apă.

Un bătrîn spune că, sunt acum 60 de ani, a fost cu prietenii, în ziua lui Sf. Gheorghe, de a

mâncat miel fript pe o zidărie în mijlocul Dunării la locul zis Vadul Budurului, Vadul Mormintelor de azi.

Mai spunea moșneagul că erau cărămizi în totul la fel cu cele de Iglita (Troesmis), deci romane.

În 1883 inginerul Rigal a dat peste zidării pe terenul dobrogean al Dunării — deci peste capul podului. Pe la 1856 erau puse geamandure pe acele picioare de pod, căci se izbeau vasele de ele.

Se fac cercetări.

— **Bande de hoți în România.** Citim în „Universul”: După terorizările banditești din Botoșani, vin acum acelea din județul Suceava, care credem că vor pune pe gânduri autoritățile respective, nevoie mare fiind de măsuri grabnice pentru restabilirea liniștii și siguranței locuitorilor din Moldova de sus.

Joi, cătră miezul zilei, o bandă de tâlhari a acostat un landou închis în care se aflau doi proprietari din nordul Moldovei și care făceau drumul dela Agapia spre Pașcani ca să vină la București.

Pe la orele 11 jum. dim. landoul trebuia să străbată prin cuprinsul unei păduri.

O ploaie torențială se revărsase prin acele locuri iar cerul era plumbuit de nori vineți, întrețiați la intervale scurte de fulgere, urmate de puternice descărcături electrice.

La un moment dat, landoul e oprit brusc în loc de trei indivizi, îmbrăcați țărănește, iar un al patrulea încearcă să deschidă landoul care era închis pe dinlăuntru.

În vehicul se aflau dnii Jean Gheorghiu-Cristești și Policof. Cel dintâi trage geamul landoului, întrebând:

— Ce poștești?

— Suntem o poteră și vrem să facem cercetare...

— Aveți acte?

— Ce acte, mă?... și banditul își subliniază vorbele cu niște gratificațiuni foarte puțin măgulitoare la adresa celor doi călători.

Dându-și seama de situație, d. Gheorghiu-Cristești scoate revolverul și trage mai multe focuri spre cei trei bandiți cari țineau, caii de hamuri. Aceștia o rup la fugă pe când birjarul mână, iar landoul o pornește în goană, urmărit de proiectilele bandiților până la o distanță destul de mare.

Numai grație faptului că cei din landou au stat prea puțin în trăsură lor, au putut scăpa cu viață din această aventură neașteptată.

Landoul e ciuruit de gloanțe.

D. Jean Gheorghiu-Cristești ne mai povestește că populația din jurul Agapiei nici nu se

poate aventura pe drumuri după orele 10 iar mulți primese scrisori de amenințări cari li-se cer sume mari de bani, până la câte 50 lei, dacă vor să scape cu viață.

E o adevărată bandă de tâlhari și care să fie condusă de vestitul bandit Pantelimon deajuns de cunoscut prin acele locuri.

— **Cardinali noi.** Se anunță că la sfârșitul serbărilor jubilar ale Italiei, în prima parte a conclave-ului, care va fi în Ianuarie 1912, vor numi 48 cardinali noi. Între aceștia și nunciul papal din Viena, Granito di Belmonte și episcopii de Bologna, Paris și Londra. În gătura cu aceasta se acreditează mai mult și că papa Piu X-lea se simte din ce în ce mai așa încât nu peste mult va trebui să fie o legere de papă. Se afirmă că urmașul lui Piu va fi cardinalul Rampolla, dacă nu va reuși noul cardinal să impună un străin, nu italian.

— **Luptă în biserică.** În Portugalia se pe toată linia inventariul bisericilor. Poporul împotrivese însă în multe părți. Așa de pildă Sao-Clemente țărani s'au răscolat nelăsându-l în biserică nimeni. Autoritățile au chemat în sprijinul lor poliția și armată, dar după o luptă înverșunată și după ce țărani lăsat mai mulți morți pe teren s'a putut pune la facerea inventarului.

— **Un furt îndrăzneț.** La stațiunea delatoraljauhely s'a săvârșit un furt îndrăzneț dispărut un sac în care erau 17 scrisori de val cu vre-o 35.000 coroane.

Doi servitori, bănuți că au săvârșit furtul, au fost arestați.

Dr. VICTOR GRAUR.

Medic universal, medic școlar calificat, profesor de

Institut de dantistică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22. — Etaj în fața palatului administrativ (comitat)

POȘTA REDACȚIEI.

M. (Târgul-Murășului). Colaboratorii d. biceiu sunt plătiți pentru articolele ce le scrie. Depinde deci dela înțelegerea ce se face. Regula generală nu există.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu, „Tribuna” institut tipografie, Nichin și c.

Leon Tolstoi.

80

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

— Nu te așteptam pe ziua de azi, spuse Boris. Abea ieri ți-am trimis bilețelul printr'un amic al meu, prințul Bolkonsky. Nu-mi închipuim să-l primiți așa curînd... Ei bine, ai primit și tu botezul focului?

Rostow își izbi crucea Sf. Gheorghe pe care o purta la pept, și arătându-și brațul în eșarpă:

— Vezi bine!

— Și noi am făcut o campanie excelentă. Știi tu că țareviciul nici n'a părăsit regimentul nostru și că nimic nu ne-a lipsit? Ce dineuri, ce recepțiuni, ce baluri ni-s'au oferit în Polonia!

Și cei doi amici își povestiră: unul incidentele de pe câmpul de bătăie și orgiile de husari, celălalt avantajele serviciului sub comanda înaltelor personaje.

— Oh! garda! făcu Rostow. Ei bine, poruncește să ni-se aducă vin.

Boris făcu o strîmbătură.

— Dacă ții așa de mult...

El se apropie de pat, își trase punga de sub pernă și dete porunca să se aducă vin.

— Și acum, ține banii și scrisoarea pentru tine, adăogă el.

Rostow luă scrisoarea și aruncând banii pe divan, se răzîmă cu coatele de masă și începu să cetească. Dar abea ceti câteva rînduri și-i aruncă lui Berg o căutătură urită.

— Dar ce mulți bani ți-s'a trimis! strigă Berg privind la punga umflată care se adănea în pelea divanului. Noi ceștialaltii abea de o putem încropi cu solda noastră.

— Știi d-ta dragă Berg, îi zise Rostow, că dacă ți-s'a întâmplat să primești vesti de acasă și de-ai întâlni în același timp pe cineva care ar dori să aștepte și să-ți despere părintele d-tale, eu unul m'aș retrage numai decât, ca să nu te stânjenesc. Te rog să-mi faci plăcerea de a te duce dracului!...

Și luându-l pe Berg de umeri în vreme ce-l privea prietenește în ochi ca să îndulcească efectul cuvintelor sale, Rostow adăogă:

— Înțelegi că nu trebuie să te superi, scumpul meu, ți-am spus astea fără ocol ca unui prieten al casei.

— Mergi la gazda noastră, zise Boris, ești invitat la ei.

Berg își puse o manta nouă și ridică în fața oglinzii părul de pe temple ca să semene cu împăratul Alexandru, apoi convins de privirea lui Rostow că buna sa ținută fusese remarcată, el eși din odaie.

— Ah! ce animal sunt! strigă Rostow pe când citea scrisoarea.

— Dar de ce?

— Ah! sunt un adevărat pore! Nu le-am scris o singură dată și ei sunt îngrijați de mine. Ei bine, ai spus oare să ni-se aducă vin?

După sfatul Anei Mikhailovna părinții lui Nicolae îi trimiseseră o scrisoare de recomandatie pentru prințul Bagration, dar el o aruncă sub masă.

— Ce prostie! exclamă el, ce să fac eu cu ea?

— Ce arunci acolo? întrebă Boris.

— Bah! o scrisoare de recomandatie — ce dracu să fac eu dânsa?

— Cum ce să faci cu dânsa? spuse Boris ridicând

scrisoarea și citind adresa. Scrisoarea asta poate fi foarte folositoare.

— Nimic nu-mi poate fi folositor, fiindcă nu m'au să devin aghiotant al nimănui.

— Și de ce nu? întrebă Boris.

— Fiindcă postul acesta e un post de lăcher.

— Ah! vād eu că trăiești tot în fumuri, ca în deauna.

— Și tu ai rămas tot un diplomat. Ei bine, îți merge bine cariera.

— Da, destul de bine, cu toate acestea mărturisă că aș prefera să părăsesc rîndurile și să mă fac agricultant.

— De ce?

— Pentrucă, de vreme ce am ales cariera militară doresc ca ea să fie cât de strălucită cu putință. Zici dacă aș trimite să-l cheme pe Berg, ca să bea tine? Eu nu pot bea!

— Trimete, trimete... Cum îi merge neamului tău făcu Rostow cu un zâmbet disprețuitor.

— E un băiat cinstit, de treabă și foarte plăcut, zise Boris.

Rostow îl privi încă odată pe Boris și suspină. El se întoarse și tot gustând din vin ofițerii intrară într-o conversațiune animată. Boris îl rugă pe Rostow să-i povestească împrejurările în care a fost rănit. Propunerea aceasta fu foarte plăcută lui Nicolae și el își începu povestirea, animându-se din ce în ce mai mult.

În timp ce vorbea prințul Andrei intră în odă. Prințului Andrei îi plăcea să protejeze pe tineri și cum era bine dispus față de Boris pe care-l întâlnise în ajun, el se grăbi să răspundă invitației acestuia. El nădăjduia să-l găsească singur, dar văzându-l pe busar, care și povestea vîetejile — lucru ce nu-i plăcea

REISZ

MIKSA

fabrică de

MOBILE

in

Oradea-mare-Nagyvárad

Calea Rákoczi-ut No 14.

(Lângă Apolo).

GRUBER DEZSÓ

magazin de pălării și articole
de modă pentru bărbați.Cluj-Kolozsvár,
Colțul străzii Wesselényi și Szép,
vis-à-vis cu hotelul »Fész«Noutăți în pălării de domni și
copii, albituri, cravate și toffelul
de articole.

Prețuri solide!

Serviciu conștiințios!

Case de cumpărat

Vârșet cu prețul dela 2000 până la
80.000 coroane. Doritorii să se adreseze luiJivu Miu,
Vârșet (Versec) Fonó-u. 13.

Licitațiune minuendă.

În conformitate cu concluzul Ven. Con-
sistor Nr. 4053 1911, se publică licitațiune
minuendă pentru repararea și renovarea sf.
Biserici gr. or. române din *Bonțesti (Bonca-
falva)* cu termenul pe *2/15 August 1911*,
înainte de amiază la 9 ore în școala con-
fesională din loc.

Prețul de esclamare 7076 de coroane și
60 fileri.

Reflectanții au să depună înainte de lici-
tațiune vadiul de 10% din prețul de escl-
mare.

Pentru participare la licitare, reflectanții
nu pot forma nici o pretenziune.

Preliminarul de spese se poate vedea la
oficiul parochial — Condițiunile se vor pu-
blica înainte de ținerea licitațiunei.

Comitetul parochial își rezervă dreptul de
a da lucrarea în întreprindere, fără privire
la rezultatul licitării, acelui reflectant, în care
are garanția materială și morală mai multă.

Din ședința comitetului parochial gr. or.
român din Bonțesti (Boncafalva) ținută la
24 Iulie (6 August) 1911.

Cornel Sabău,
prez. com. par.Virgil Frent,
notar adhoc.In conțelegere cu: *Iuliu Bodea*, adm. prot.

ANUNT

O damă română în etate de 20—30 de
ani caută loc de

econoamă

în casa unui preot sau funcționar român
văduv și fără familie. — Oferte serioase
să se trimită sub adresa »E. P. 25.« Te-
mesvár, Postrestante.

»CORVINEANA«

institut de credit și de economii societate
pe acții în Hunedoara (Vajdahunyad).

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și de eco-
nomii, societate pe acții »Corvineana« din
Hunedoara, prin aceasta publică concurs
pentru ocuparea postului

- a) de *director executiv*,
- b) de *cassar*,

cu termen de *15 Septembre st. n. 1911*, cu
următoarele condițiuni:

1. Recurenții la postul de director au să
dovedească că sunt bărbați de specialitate
și că au absolvat academia comercială sau
o școală comercială superioară.

2. Recurenții la postul de cassar au să
dovedească că sunt versați în afacerile de
bancă. Cei cu școala comercială vor fi pre-
feriți.

3. Aleșii acestor două posturi nu pot
avea altă ocupațiune și trebuie să depună o
cauțiune de câte K. 5000 — în bani gata,
efecte sau realități. Cauțiunea e a să de-
pune în 15 zile dela alegere.

4. Beneficiile să statornesc:

a) la director: K. 2400 — salar anual,
K. 500 bani de cuartir și tantiema statutară.

b) la cassar: K. 1600 — salar anual, K.
400 — bani cuartir și tantiema statutară.

5. Instituirea să face deocamdată provizor
pe un an; după un an de probă aleșii vor
fi definitivati, și vor intra și la fondul de
penziune.

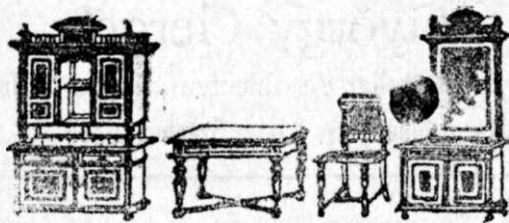
Hunedoara, 1 August 1911.

Direcțiunea.

MAGAZIN DE MOBILE

Joan Réthi

timplar artistic pentru edificii și mobile, în
Sibiu — N.-szeben, Elisabeg. 20.

Primesc ori-ce lucrări pentru aranjamente de
școale, biserici, magazine, birouri și
locuințe, deasemenea pentru clădiri, lucrări
în cel mai modern stil, pe lângă livrare
promptă prețuri moderate și din material uscat.
Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.

Giobotari, ATENȚIUNE! Pantofari

AUREL BRINZAY

fabricant de unelte,

BUDAPEST, VIII., Losoncy-utca 18

Pregătește toffelul de
unelte pentru ciobo-
tărie și pantofărie.
Catalog trimis gratis.

Bolkonsky — el îi zâmbi prieteneste lui Boris, și
stându-l abea pe Rostow, luă loc pe divan cu un
de oboseală și de nepăsare.

— Părea rău că se găsește într-o așa tovarășie. Ro-
stow îl înțelese și se roși. Atitudinea prințului Andrei
era cu toate acestea indiferentă, de oarece era un
om pentru dânsul. Dar uitându-se la Boris băgă de
seamă că și acestuia îi era rușine de a fi fost găsit în
societatea lui.

Boris întrebă ce vești s'au mai aflat la statul
major.

— Probabil că vom merge înainte, răspuse prințul
Andrei, care nu dorea să spună mai mult față de străini.
Berg profită de ocazie ca să-l întrebe cu un respect
scund dacă era adevărat că șefii de companie vor
da solda dublă pentru furaj.

Prințul Andrei răspuse cu un zâmbet că nu era
interesat cu aceste chestiuni grave și Berg isbucni
în râs.

— Cât despre afacerea d-tale, îi zise prințul An-
drei lui Boris, vom vorbi mai târziu de ea, și-l privi
pe Rostow a cărui confuziune copilăroasă începuse
să se schimbe în mânie.

— Povesteai tocmai, dacă nu mă înșel, afacerea
la Schoengraben, îl întrebă prințul Andrei. Ai luat
d-ta parte la dânsa?

— Da, răspuse Rostow cu necaz, ea și cum ar fi
ajutat să-l insulte astfel pe aghiotant.

Bolkonsky băgă de seamă starea sufletească a lui
Andrei și asta îl amuza.

— Da, umblă multe svonuri asupra acestei afaceri.

— Da, svonuri, strigă Nicolae privind cu ochii furioși
pe Boris și pe prințul Andrei, multe svonuri. Dar svo-
nurile noastre, cari am luat parte la război, merită mai
mult să fie crezute decât ale tipilor dela statul major
și primesc decorațiuni numai pentru că și-au încruci-

șat brațele pe piept!...

— Și în numărul cărora mă socotești de sigur și
pe mine, întrebă prințul Andrei cu un zâmbet.

Rostow simți odată mai mult un sentiment de mâ-
nie și de respect față de calmul omului acesta.

— Nu vorbesc de d-ta, răspuse el, nu te cunosc
și mărturisesc că nici nu doresc să te cunosc. Vorbesc
în general...

— Ei bine, să-ți spun și eu ceva, zise prințul Andrei
cu aceeași voce liniștită. Dorești să mă ofensezi, și
mărturisesc că ai răuși s-o faci, dacă ai lipsă de res-
pect față de d-ta însuși. Dar admite că ai ales foarte
rău locul și momentul. În câteva zile vom lua parte
cu toții la un duel mai serios: și apoi, Drubetzkoï,
care-mi spune că e prietenul d-tale din copilărie, nu e
responsabil că mutra mea nu-ți este simpatice. În tot
cazul, adăogă el ridicându-se, știu cine sunt și unde să
mă găsești... Nu uita însă că sunt de părere că nici
d-ta nici eu n'avem calitate de ofensați, și că te-ai sfă-
țui să nu dai nici o urmare acestei afaceri. La reve-
dere pe Vineri, după revistă, Drubetzkoï, la revedere.

El salută și se retrase.

Abea după plecarea prințului Andrei, Rostow se
gândi la ce i-ar fi putut răspunde, și faptul acesta îl
mâniă și mai tare. El își ceru calul, își luă rămas bun
cu răceală dela Boris, și o porni spre tabăra sa.

LIV.

În ziua următoare, cei doi împărați trecură în re-
vistă armata aliată de 80.000 oameni.

Dis de dimineață, trupele scânteitoare de curățenie
se adunară pe esplanadă în fața fortului. La ceasurile
zece înainte de amiază, toate erau în ordine. Toată
armata era așezată pe trei rânduri; cavaleria în față,
artileria și infanteria în dosul ei.

(Va urma.)

A. Slepák, giuvaergiu și ceasornicar

Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaerice fine, cu briliante, obiecte de lux în argint și articole optice. În atelierul meu se reparaază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță

Prețuri solide! — Serviciu prompt!

Geante moderne pentru dame (Ridikül)

precum și portmoneuri, portofolii și portțigarete în diferite calități dela cele mai simple până la cele mai fine, se pot cumpăra pelângă prețuri moderate și serviciu conștiințios la:

György Gergely

primul atelier de obiecte din piele de lux
Marosvásárhely, Piața Széchenyi-tér.

Numai p. fumători

cari cu considerare țin la sănătatea lor dau zilnic câte 1—2 fil. mai mult:

Specialitate de club 120 foițe 20 fil.

70 „ 12 „

O cutie de tuburi (100 buc.)

70 fil.

Marcă de scutire.

Se capătă pretutindenea.

Cine trimite adresa la

Halász Ferencz, Budapesta

Strada Nefelejts No 4.

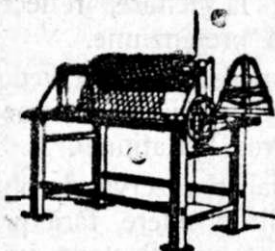
primește două cărți gratuite.

La sfaturile medicale, foițele nu sunt imprimate, dar cu toate acestea au o marcă de scutire și apoi semnătura fabricantului „MODIANO“.

Se caută

un apotecar român diplomat

care ar fi aplicat a cumpăra respective a lua în arândă pe vre-o 5—6 ani apotecă aranjată modern din o comună frunțasă curat românească din apropierea Aradului. Dacă respectivul e încă necăsătorit are șanse de a se și căsători bine. — Cu prospecte detaliate servește **Iancu Petroviciu** din comuna **Sajtény** (comitatul Csanád).

Cele mai escelente instrumente pentru săpărea de :

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente în

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săpărea cu instrumentele sale. **PRIMLUCRĂTOR MIJLOCEȘTE.**

Recomandă și mașini pentru împletitul de sârmă. Catalog de prețuri gratuit și franco. **PREMIAT LA ȘASA EXPOZIȚII.**

Iosif Mendel

fabricant de mobile în Alba-Iulia
Gyulafehérvár.

Recomandă în atenția Onoratului public magazinul său bogat asortat

Serviciu prompt, prețuri ieftine, garanță deplină.

M. Schromm

mechanic

Brașov—Brassó
Hosszú-utca No. 27.

Recomandă în atențiunea onor. public din loc și jur

marele său atelier mechanic aranjat în Brașov, Hosszú-utca 27, unde se efectuează tot-felul de lucrări atinge toare în aceasta branșă, precum :

mașini de cusut, biciclete, gramofone și apaducte, pe lângă prețurile cele mai convenabile și execuție solidă și punctuală.

Anunțuri

primește administrația „Tribunei“, pe lângă : prețurile cele mai moderate.

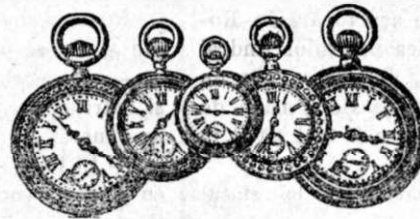
H. Miklós J.

ciasornicar,

Sibiu — Nagyszeben, Reispargasse

Cea mai ieftină sursă de cumpărat a totfelul de

CIASORNICE

de buzunar și de părete și ciasornice deșteptătoare, precum și articli optici. Prăvălie de obiecte de aur și argint signate oficios.

Toate reparaturile se execută prompt și cu garanță.

Institut de pictură bisericească în Sighetul-Marmureșului. (Templomfestészeti Müintézet, Mármaroszigeten).

Cancelaria: Piața Erzsébet-főter No. 11, ușa 18.

Ne angajăm pentru pictarea în stil modern și foarte artistic a internelor bisericilor, icoane pe cerime, fresco, icoane pe altar, altare construite de iconostas, auritură, pictarea icoanelor de iconostas, crucifixe, icoane la încrucișarea drumurilor, pictarea icoanelor sfinte și a ori-ce soiuri de icoane bisericești.

Renovăm foarte frumos iconostas și altare vechi, iar pictarea, abducerea cu marmoră și auritura lor o executăm cu cea mai mare artă și cu prețuri convenabile, — parohiilor mai sărace eventual și pe lângă plățirea în rate.

Examinarea bisericilor, măsurarea, înțelegerea mai amănunțită — la fața locului o facem gratis, cu planuri și prospecte servim cu plăcere.

Friederich Schintzel

fabrică de mizeluri, salamă și cârnățarie
Nagyszeben — Hermannstadt
Jungerwald-Strasse Nro. 3.

Își recomandă diferitele specialități de cârnați de cea mai fină calitate, șunci, salamă, pariser, cârnăței de hrean și Frankfurt, caș de ficat, sarfăladă, etc. Slănină albă și pipărată, unsoare curată de porc. — Liste de prețuri gratuit. Vanzătorii primesc rabat. Comandele din provincie se efectuează prompt, atât la expediția cu poșta cât și cu trenul.

• STEIN MIKLÓS •

— fabrică de tăiat pile —

Oradea-mare — Nagyvárad.

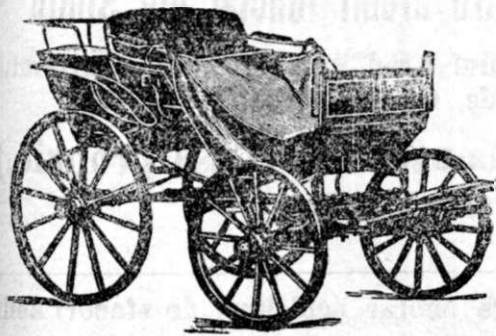
Fabrica: Damjanics-u. 30. Magazin: Teleki-u. 33.

Recomandă fierarilor și comercianților atelierul său de tăiat pile bine aranjat, unde se pregătesc pile mici și mari din oțel vărsat de prima calitate etc. Primește spre scobire pile mici și mari vechi cu prețuri ieftine.

Urmasul lui Francisc Mirko ADOLF LOGOFET

Timișoara-Josefin, Str. Fröbel No 16.

Primește spre efectuare totfelul de lucrări de fabricări de căruțe

pelângă serviciu culant și execuție promptă.

Mai departe execută totfelul de lucrări de selar, lustruitor, faur și rotar etc.

pelângă prețurile cele mai ieftine.

= Atelierul de fotografariat a lui =

== Csizhegyi Sándor ==

Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.

— (Lângă farmacia lui Hintz). —

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér No 26, lângă farmacia lui Hintz. — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

Fabrica de prăjitoare de cafea și căminuri brevete a lăcătarului :: ::

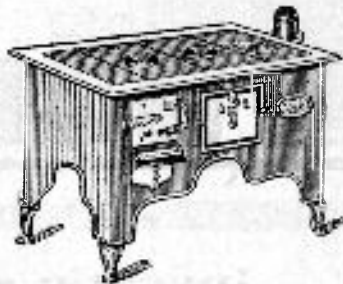
Ifj. Fazakas Ferencz

Szepsziszentgyörgy, Gróf Mikó-u. 18.

Recomandă on. public prăjitoarele de cafea brevete și căminurile (sparhert) recunoscute de cele mai bune, dintre cari până acum s'au comandat peste 400 bucăți.

Primește și ecsecut pelângă prețuri moderate orice lucrări de strungărie în fier, repararea mașinelor și mecanismelor de fier, a casselor etc. pelângă garanție.

Trimite franco fiecăruia care se referă la ziarul acesta preț-curent despre prăjitoarele și căminurile sale brevete.

Michail Manchen

vărsător de clopote (campane) de construcție mai nouă cu sul sucitor

Sighișoara—Segesvár, Piața de Sus Nr. 168.

Firma aceasta există de la anul 1822 și să bucură de un renume bun; se recomandă deci tuturor comunelor bisericești pentru —

a lifiera și repara clopote

de toată mărimea cu coroane de stejar ori fer legat; face și sraune de clopote din fier bătut pentru unul sau mai multe clopote pe lângă prețurile cele mai convenabile. — Clopote mai mici sunt totdeauna gata. Solviri și în rate.

Cornel Tunner

industrie de marmoră și granit în

Timișoara-Fabrik, Andrassy-ut No 22.

și Timișoara-Josefin, Hunyadi-utca No 4.

Își recomandă magazinul său bogat asortat cu

pietrii monumentale

table de marmoră, statui,

etc., fabricație proprie în executare de gust frumos și preț moderat.

Având un magazin bogat, liferează — mai ieftin ca orice concurență. —

Recomandându-se on. public roagă cercetarea binevoitoarelor comande:

Cornel Tunner,

măiestru de sculptură în piatră.

Schwalb Adolf fia Vilmos

tinichigiu și arămier.

Budapest, VII. Verseny-u. 8. Colțul străzii Murányi.

Pregătește totfelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru stupărie, vase pentru miere. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tinichea albă ori nickel, cane pentru olei, lack ori petrolu, facle, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.

Catalog gratuit și franco.

Invenție senzațională.

Brevetat sub
No 3956.

Scutit prin lege
sub No 141.

ANTICOL

In atenția prăsitörilor de vite!

ANTICOLUL e de un efect uimitor **COLICEI.**
în contra;

Experiența de doi ani la regimentul I. de husari arată că în contra colicei nu există un alt leac mai cu efect decât ANTICOLUL, deoarece în toate cazurile și un prav ajunge ca să producă efectul așteptat. La cai în cazurile cele mai grave e destul un prav, vindecare la 1½ ore. La vite cornute 1 eventual 2 pravuri, vindecarea 1 oră. *In propriul interes comandă o cutie, ca să o ai în caz de lipsă, costă 4 coroane (2 pravuri).*

Se poate comanda la:

LABORATORUL ANTICOL

Mayer Ignác, med. veterinar șef reg. Brașov.

Kaiserl. und Königl.
Husaren-Regiment Kaiser No 1.

Certificat.

Subsemnatul am folosit preparatul dlui Mayer Ignác, medic veterinar de stat, la boala așa numită colică, atât a cailor mici cât și la ai regimentului, cu un rezultat uimitor, pentru care, precum și pentru forma ușor de usat îl recomand cu căldură oricui.

Brașov, 21 Aprilie 1896.

(L. S.)

ss. Litke, colonel.

Apa- ducte.

Ceice doresc apaducte ieftine să se adreseze la antepriza lui
**Balázs Mihály, Marosvásárhely, Szentgyörgy-
utca 16 sz.**

— Primește pelângă garanție orice lucrări din acest ram ca introducerea de apaducte și canalizare trebuincioasă pentru castele, comune, spitale, casării și școli. — Specialist în sondaj. — Primește pe lângă condiții avantajoase ținerea în ordine și repararea caselor în cursul unui an. — Prospecte gratuit. Se angajează pe anul întreg pentru ținerea în bună rânduială a caseilor și pentru repararea bazinului closetului. Oferă aparatul pentru clătirea closetelor — noul care nu reclamă spese și de fiecare bucată dă garanță de 3 ani. —

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¼, 4½, 4¾ și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interese corespunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipen spese de intabulare, convertes datoriile de interese mari.

— R-solvare grabnică, serviciu prompt —

SZÜCS F. VILMOS

Reprezentanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bichiș, Gyula, Claba.

ARAD, Karolina-utca 8. (Casa proprie.)

(Lângă filiala Poștei.)

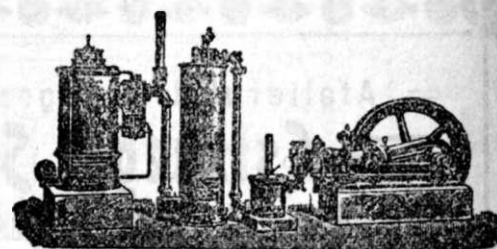
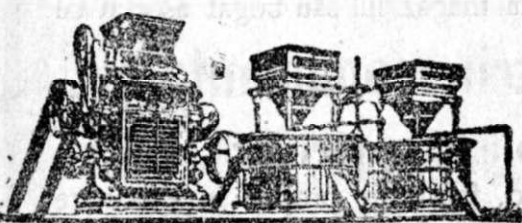
Pris-o pe lângă onorari acuzatori de afaceri abili și demni de încredere.

Societate act. de mașini agricole și mehanice

(Mezőgazdasági és műszaki R. T.)

Nagyvárad, Rimanóczy-u.1.

Mare depozit de mașini agricole și mehanice.

Liferează: mașini agricole și industriale, unelte, *aranjamente de mori*, mașini de abur, motoare cu olei, benzin și gaz. Automobile, articole calofornice, curcubete, pentru vin, bere și apă. Olei pentru mașini și cilindre.

Totfelul de unsori pentru mașini, saci, ponevi, valtrapuri, streanguri și pământare; curele pentru mașini, **pumpe**, mașini pentru vin și viticultură precum și utensilii; stropitoare, îngrădături de sârmă, **cumpene**, desinfectorii și dulapuri de salvare.

Secție de electricitate și mașinării.